LEGIONS KÖNYVEK

59

12810

LEGJOBB KÖNYVEK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

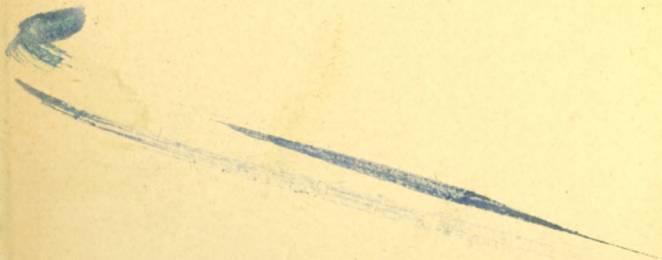

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

LEGJOBB KÖNYVEK
159.

Lagerlöf Zelma

Arne úr kincse

Budapest
Légrády Testvérek

OSZK

ARNE ÚR KINCSE

— REGÉNY —

IRTA

LAGERLÖF ZELMA

BUDAPEST
LÉGRÁDY TESTVÉREK.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
12810/159
94177
R 1965
12 229

Légrády Testvérek könyvnyomdája Budapesten.

A solbergai parókhián.

I.

Abban az időben, mikor második Frigyes dán király uralkodott Bohuslänen, lakott Marstrandban egy szegény halárus. Torarinnak hivták. Gyönge, vézna emberke volt; egyik karja béna. Nem való volt hát se halásznak, se hajósnak. Nem birt megélni a tengeren, mint a többi szigetlakó, hanem szertejárva besózott vagy szárított halat árult a szárazföldön. Az esztendő javarészét nem töltötte odahaza, hanem faluzott a halas kocsiján.

Egy februáriusi napon, mikor alkonyodni kezdett, a Kungahällából Polbergába vivő uton ment a kocsin. Nem volt egy árva lélek se az elhagyatott, magános uton, de Torarinnak ezért nem kellett szótlanul tölteni az időt. Ott volt mellette a kocsin jó barátja,

kicsiny fekete bundás kutyája, Grim; eltársaloghatott vele. Az eb többnyire csendesen feküdt, lábai közé dugva fejét és csak hunyorgatott gazdája szavaira. Ám ha olyasmit hallott tőle, ami nem volt inyére, fölállott a kocsin, s orrát feltartva, éktelenül üvöltött, akár a farkas.

— Most pedig majd elbeszélem, Grim kutyácskám — kezdte Torarin — hogy ma fontos hireket hallottam. Kungahällában meg Karebyban azt beszélik, hogy befagyott a tenger. Mostanában csendes, szép idők jártak, te tudod legjobban, hisz napról-napra künn voltál velem a szabadban; és hogy a tenger nemcsak az öblökben meg szorosokban, hanem egész Kattegatig be van fagyva. Az apróceprő szigetek között nem járhat immár se csónak, se hajó, kemény jég-réteg boritja mindenütt, lovon meg szánon is eljuthatni Marstrandba meg a Paternoster szigetig.

A kutya hallotta mindezt s ugy látszot, nem volt ellenvetése. Csendesen feküdt és egyre hunyorgatott Torarinra.

— Már fogytán a halunk a kocsin — folytatta mondókáját Torarin szinte rábeszélő hangon. — Mit szólnál hozzá, ha bekanyarod-

nánk a legközelebbi fordulónál s keletre a tengernek vennők utunkat. A soibergai templom mellett elhaladva Ödsmalskilba érnénk. Onnan azt hiszem, negyedmérföldnél nincs sokkal messzebbre Marstrand. Mégis csak szép volna, ha egyszer szárazon is hazajuthatnánk s nem szorulnánk se csónakra, se kompra.

A nagy kiterjedésü Kareby pusztán végig mentek, de bár egész nap csöndes idő volt, egyszerre hideg szél kerekedett. Csakugy seperte a sivatagot, kellemetlenné téve utjokat.

— Elpusztultaknak nézhetnének, hogy a legnagyobb dologidőben térünk haza — beszélt tovább Torarin, összecsapdosva karjait. De hiszen hetek óta uton vagyunk s bizony ránk fér néhány napi pihenés odahaza. Legalább kimegy tagjainkból a hideg.

Minthogy a kutya még mindig csendesen feküdt, Torarin, ugy látszik, egyre jobban megbizonyosodott az igazáról s bizalmasabb hangon folytatta.

— Anyjuk immár napok óta magában üldögél otthon a kunyhóban. Bizonyosan alig várja, hogy viszontlásson. Marstrandban igy télente jó világ van, Grim. Csak ugy hemzsegnek az utakon meg utcákon az idegen

halászok meg kereskedők. A tengerparti szinekben esténkint folyik a tánc. És hogy patakzik a sör a csapszékekben, nem is gondolod!

Majd lehajolt Torarin a kutyája fölé, hogy lássa : hallgat-e szavára ?

Mivel pedig teljesen ébren feküdt a helyén s nem árulta el a nem teszését, Torarin lekanyarodott keletnek, a tenger felé vivő legközelebbi uton. Ostorával pattogtatott s gebéjét ügetve hajtotta.

— A solbergai parókhia előtt elmenőben aztán megkérdem — folytatta Torarin — igaz-e, hogy a jég Marstrandig járható? Ott csak kell tudniok róla.

Torarin halk hangon mondotta ezt, nem is gondolva rá, hallgatja-e a kutyája, vagy se? De alig ejtette ki e szavakat, fölállott az eb a kocsin s éktelenül vonitani kezdett.

A ló félre ugrott. Torarin is megdöbbent. Hátra fordult, hogy lássa : nincsenek-e nyomában farkasok? És meggyőződvén róla, hogy Grim ordit olyan nagyon, megpróbálta elhallgattatni.

— Kis kutyácskám — szólt hozzá szeliden — mennyiszer betértünk kettesben a solbergai parókhiára ! Nem vagyok ugyan

bizonyos benne, hogy Arne tiszteletes ur tudja-e, hogy áll a jég, de annyi szent, hogy megkinál jó vacsorával, mielőtt tengeri utunkat megkezdenők

Ám nem birta elhallgattatni a kutyát. Orrát föltartotta s mind rettenetesebben üvöltött.

Kicsi hija, hogy Torarinnak is inába nem szállt a bátorsága. Szinte már besötétedett, de Torarin azért láthatta a solbergai templomot s köröskörül a tágas rónaságot, melyet a szárazföld felől széles, erdős magaslatok, a tenger felől pedig kerek, kopár szirtek védtek. S amint teljesen egyedül haladt kocsiján a tágas, havas sikon, parányi féregnek képzelte magát. Ugy rémlett neki, mintha a sötét erdőkből s a tar kőszirtek közül óriás szörnyetegek meg gonosz szellemek törnének elő, lerázván bilincseiket a sötétség beálltakor és a kerek pusztaságon nem volna senki rajta kivül, akinek nekieshetnének.

És hirtelen megpróbálta lecsendesiteni a kutyáját.

— Kis kutyácskám, mi kifogásod Arne ur ellen? Leggazdagabb ember a vidéken.

Előkelő származásu, s ha lelkész nem volna, hatalmas vezérember lett vón' belőle.

De csak nem hallgattathatta el az ebet. Elszakadt tehát a türelme fonala. Megmarkolta a kutyát a nyakán és levetette a kocsiról.

A kutya nem szaladt utána, amint tovább haladt, hanem megállt az uton. Egyre csak vonitott, mig Torarin egy sötét kapun be nem tért a lelkészlak udvarába, melyet négyfelől alacsony faházak zártak körül.

II

A solbergai parókhián vacsorázott Arne tiszteletes ur a hozzátartozóival. Torarinon kivül nem volt köztük idegen.

A tiszteletes ur öreg ember volt; ősz a haja, de azért erős és egyenes a magatartása. Mellette ült a felesége. Vele mostohán bántak az évek. Feje, keze reszketett s igen nagyot hallott. Arne ur mellett másik felől a segédlelkész foglalt helyet, egy sápadt fiatalember; bánatos az arca, mintha nem birná meg a sok tudományt, amit wittenbergi tanuló korában szedett magába.

Ők hárman az asztalfőn ültek, kissé gondolataikba merülve. Aztán következett Torarin és a cselédek, egytől-egyig öreg emberek. Három szolga, kopasz a fejök, görnyedt a hátuk, gyönge, könyes a szemök. Volt még az asz-

talnál két szolgáló leány is, valamivel fiatalabbak és elevenebbek a szolgáknál, de azért ők is betegeseknek, fáradtaknak látszottak.

Az asztal alsó végén két gyerek ült. Arne ur fiának a lánya; lehetett tizennégy éves. Szőke haju, formás termetü leányka; arca még gyerekes volt, de ugy látszott, szép lány lesz belőle. Mellette egy kis lányka foglalt helyet, egy atyátlan s anyátlan árva, akit ott neveltek a parókhián. Ketten szorosan egymáshoz simultak a padon s ugy látszott, nagyon jó barátnők.

Mindezek siri csendben ültek az asztalnál, vacsorázva. Torarin végig jártatta rajtok a tekintetét, de egyiknek se volt kedve étkezés közben beszélgetni. Az öregek egytől-egyig ezt gondolták magukban: Mégis csak szép dolog az, hogy megvan a mindennapi kenyerünk, nem kell éheznünk vagy nyomorognunk, mint annak előtte annyiszor. Falatozás közben egyébre se volna szabad gondolnunk, csak arra, hogy hálákat adjunk Istennek jóságáért.

Minthogy Torarinnak nem akadt beszélgető társa, föl s alá jártatta tekintetét a szobában. A széles, magas kályhától, mely a bejáratnál állott, a mennyezetes ágyig, mely a szoba

legtávolabb eső sarkában volt. A szobát övező kemény padokról a sarokban levő kéményre forditotta szemét, a kéményre, melyen át kivonult a füst s betódult a hideg.

Az apró szigetek legkisebb és legszegényebb kunyhójában lakó Torarin mindezek láttára azt gondolta magában: Ha én olyan gazdag ember volnék, mint Arne tiszteletes ur, nem laknám ilyen ősi, egy szobás hajlékban. Tornyos, több szobás házat épittetnék, amilyen a marstrandi polgármesteré vagy tanácsosé.

Legtöbbször mégis a menyezetes ágy lábánál álló nagy tölgyfa-ládán pihent meg a tekintete. Sokszor megnézte, mert tudta, hogy Arne tiszteletes ur abban tartja a temérdek ezüst pénzét. Azt is hallotta, hogy a láda szinültig van tele.

És a szegény Torarin, akinek csak elvétve akadt egy-egy ezüstpénz a zsebében, igy szólt magában: Ez a kincs nekem mégse kellene. Mondják, hogy Arne ur valamikor a nagy kolostorokból harácsolta össze szerte az országban s hogy az öreg barátok meg is jövendölték, hogy ez a kincs még szerencsétlenséget hoz reá.

Amint Torarin e gondolatokba merülve ült a helyén, észrevette, hogy az öreg tiszteletes asszony kezét a füléhez tartja, hogy jobban

hallhasson. Majd Arne urhoz fordulva megkérdezi tőle : Miért köszörülnek kést Branehögben?

Nagy csend volt a szobában s az öreg tiszteletes asszony kérdésére mind megrezzentek s rémüldözve tekintettek föl. És látva, hogy csak ül a helyén, figyelve valamire, csendesen megfogták a kanalukat és füleltek, hátha hallhatdának valamit.

Egy kicsinyég siri csend honolt a szobában, de közben egyre nyugtalanabb lett a tiszteletes asszony. Kezét Arne ur karjaira téve mondta : Nem értem, mért köszörülnek oly sokáig kést ma este Branehögben?

Torarin látta, amint Arne ur megcirógatta a kezét, hogy megnyugtassa. De arra rá se gondolt, hogy feleljen a kérdésére, hanem csak nyugodtan evett tovább.

A tiszteletes asszony még mindig ott ült a helyén s figyelt. Félelmében könyek szöktek szemébe. Keze, feje mind jobban reszketett az izgalomtól.

Az asztalnál ülő két kis leány ijedtében sirva fakadt.

— Nem halljátok, hogy köszörülik s fenik a kést? — kérdezte a tiszteletes asszony. — Nem halljátok?

Arne ur csendesen ült, felesége kezét simogatva. S amig hallgatott, más se mer szólni egy szót sem.

De azért mind meg voltak róla győződve, hogy az öreg tiszteletes asszony csakugyan hallott valami rettenetest és irtóztatót. Érezték, mint fagy meg a vér ereikben. Az asztalnál senki sem evett többet egy falatot se. Csak az ősz Arne ur.

Eszükbe jutott, hogy az öreg tiszteletes asszony emelte évek sora óta a háztartás gondjait. Mindig odahaza volt. Okosan s féltő gonddal őrködött a gyerekek, a cselédség, a pénz meg az igás jószág fölött. Gyarapodott is minden szemlátomást. Immár megtörte a munka, megvénhedett, de mégis bizonyosan ő venné észre legelőbb, ha veszedelem fenyegetné a házat.

Az öreg tiszteletes asszonyon egyre jobban urrá lett a félsz. Kezeit összekulcsolta s gyámoltalanságában keserves sirásra fakadt. Nagy könycseppek gördültek alá redős arcán.

— Még csak meg se kérdezed, Arne Arneson, mitől remegek ennyire? — panaszkodott.

Arne ur hozzáhajolva szólt : Nem tudom, mitől félsz olyan nagyon.

— Azoktól az öreg késektől, amiket Branehögben köszörülnek, — hebegte.

— Hallod is te, hogy Branehögben kést köszörülnek? — mondta Arne ur kacagva. — Hisz negyed mértföldnyire van innen. Fogd csak a kanaladat és együnk tovább.

Az öreg tiszteletes asszony megpróbálta legyőzni rémületét. Vette a kanalát s a tejes csészébe tette, de a keze annyira reszketett, hogy egytől egyig hallhatták, amint a csészéhez ütődött a kanala. — Hogyan is ehetném? — mondta. — Hiszen hallom a késköszörülést. Egyre hallom.

Arne ur hirtelen félre tolta a tálat s imára kulcsolta kezeit. Példáját követte a többi is valamennyi. A segédlelkész asztali imádságba kezdett.

Az imádság végeztével az asztal végen ülőkre vetette Arne ur a tekintetét s látva, milyen halaványak s mennyire halálra rémültek, haragra gyult.

És elkezdett beszélni arról az időről, mikor Bohuslänbe jött, hirdetni a lutheri tudományt. És menekülnie kellett neki is, meg a cselédeinek is a pápások elől, akár az üldözött

vadaknak. Ha az Isten házába mentünk, — mondta — hátunk mögött láttuk ólálkodni az ellenségeinket. A parókhiáról elüztek s földönfutók módjára a rengetegbe kellett menekülnünk. Illenék-e hát holmi balsejtelem miatt elcsüggednünk s kétségbe esnünk?

Arne tiszteletes ur beszéd közben olyan volt, mint a bajnok és szavaira a többi is nekibátorodott.

— Igaz — gondolták magukban — Isten a legnagyobb veszedelemben is megoltalmazta Arne urat. Most is befedezi védő karjával és szolgáját elpusztulni nem engedi.

III.

Amint Torarin kiért az utcára, Grim kutyája előtte termett s fölugrott a kocsira. Torarin látva, hogy Grim a parókhia előtt várt reá, ujra nyugtalankodni kezdett. — Kis kutyácskám, miért gunnyasztasz itt a kapuban egész este? Miért nem mégy be a házba s kérsz vacsorát? — szólt a kutyához. — Tán csak nem fenyegeti valami veszedelem Arne urat? Tán csak nem ma láttam utoljára? Igaz, hogy egyszer el kell költöznie még az olyan hős lelkü embernek is, mint ő. Bizony immár kilencven felé ballag.

A branehögi csárda mellett délre kanyarodó s Odsmalskilbe vivő utra tért a lovával.

Branehögbe érve, látta, hogy szánok állanak az udvaron s a zárt ablakokon világosság szürődik ki.

S igy szólt Grimhez : Itt még fönn van-

nak. Betérek s megkérdezem: Köszörültek-e kést ma este?

Befordult hát az udvarra. S a szobába benyitva látta, hogy vigadnak odabenn. A fal mellett nyujtózkodó lócákon öregemberek ültek sörözve, a fiatalok pedig köröskörül játszadoztak s daloltak.

Torarin azonnal látta, hogy itt eszeágában sincs senkinek vérontásra köszörülni fegyverét. S ujra betette az ajtót s folytatni akarta az utját, de a gazda utána ment. Kérvekérte, hogy maradjon nála, ha már eljött s bevezette a szobába.

Torarin jó darabig ott is maradt, elbeszélgetve a földmivesekkel. Nagyon vigan voltak és Torarin is örült, hogy kiüzhette fejéből a komor gondolatokat.

De nemcsak Torarin jelent meg későn ezen az esti mulatságon. Jóval utána egy férfi meg egy asszony jött be az ajtón szegényes ruhában. Félénken megálltak a sarokban az ajtó meg a tűzhely között.

A vendéglős tüstént odament mind a két vendéghez. Kézenfogta őket s előbbre vezette a szobába. Aztán igy szólt a többihez: Ni csak, hát nem azok késnek el, akik legközelebb lak-

nak? Az én telepes szomszédaim. Más beköltözött nincs is Branehögben rajtuk meg rajtam kivül.

— Mondd inkább ki kereken, hogy rajtad kivül nincs más — szólt a férfi, — engem nem tekinthetsz telepesnek. Én csak szegény szénégető vagyok és csak engedelmeddel épithettem hajlékot a telkeden.

A férfi odaült Torarin mellé és beszédbe ereszkedett vele. S elbeszélte Torarinnak, mért jött oly későn a lakomára. Otthon, a kunyhójukban látogatóik voltak s nem merték őket magokra hagyni. Három vargalegény töltötte náluk a napot. Reggel állitottak be hozzájuk fáradtan, betegen. Azt mondták, egy álló hétig kóboroltak az erdőben. De jól befalatozva és magokat kialudva visszanyerték az erejöket és estére kelve azt kérdezték: ki a leggazdagabb ember a vidéken? Szeretnék fölkeresni, hátha kaphatnának nála munkát. Az asszony azt felelte, hogy Arne tiszteletes ur. Erre nyomban öreg késeket huztak elő az övük mellől és hozzáláttak a köszörülésükhöz. Jó darabig köszörülték a késeiket és közben olyan vadaknak tüntek föl, hogy nem merték magukra hagyni őket. Még most is előttem van-

nak, amint ültökben fenik a kést — mondta a férfi. Rettenetes volt az arcuk, nagy, nyiratlan és gondozatlan a szakálluk. Szurtos, bozontos bőrkabátot viseltek. Mintha csak három farkas lopózott volna a kunyhómba. Ugyancsak megörültem, mikor fölszedték a sátorfájukat.

Torarin ennek hallatára elbeszélte a szénégetőnek a parókhián történteket.

— Hát mégis csak igaz, hogy ma este kést köszörültek Branehögben — mondta kacagva. Jól felhörpintett, mert nagy busan érkezett meg. S megpróbálta elüzni a buját. Immár vig vagyok ujra — mondta — mert tudom, hogy a tiszteletes asszony hallomása nem jelent semmi rosszat: csak egy-két vargalegény hozta rendbe a szerszámát.

IV.

Jóval éjfél után egy pár ember jött ki a branehögi csárdából, hogy lovát fölkantározza és haza nyargaljon.

Az udvaron látták, hogy tűz van északon. Menten visszarohantak a szobába, kiáltozva: Keljetek föl, gyertek! Ég a solbergai parókhia!

A lakomán résztvett vendégseregből akinek lova volt, fölkapott reá s ugy vágtatott a parókhiára, a többiek amugy gyalogosan eredtek neki s csaknem ők is odaértek akkorra, mire a lovasok. A parókhián, úgy látszott, senki se volt ébren, még mind aludtak, bár a tüz magasan lobogott.

A ház még nem égett, csak egy nagy rakás rőzse, szalma meg fa, az öreg parókhia fala mellett. Nem rég gyulhatott ki. Még csak az épületfa pörkölődött meg s a hó olvadt el a szalmatetőn. De már-már lobot vetett a tető

is. Mindjárt tisztában voltak vele, hogy gyujtogatás történt. És gyanakodni kezdtek: hátha nem is alszik Arne tiszteletes ur meg a háza népe; hátha valami szerencsétlenség érte őket?

De mielőtt berohantak volna a házba, hosszú póznákkal elpiszkálták a fal mellől az égő fahasábokat, aztán fölmásztak a tetőre s letépték a szalmáját, mely már füstölgött és szinte tüzet fogott.

Nehányan az ajtó felé iramodtak, hogy feltörjék s berohanva a szobába fölkeltsék Arne urat. De a legelső a küszöbön félreugrott, hogy átengedje helyét a nyomában levőnek.

Ez előrenyomult, de alig nyujtotta ki kezét a kilincs felé, legott visszaszökött s helyét a mögötte állóknak adta át.

Rettenetes látvány tárult elébök az ajtóban, mikor föl akarták törni. Nagy vértócsa szivárgott a küszöb alól s az ajtó kilincse vértől volt szennyes.

Majd fölpattant az ajtó és Arne tiszteletes ur segédlelkésze lépett ki rajta. Támolyogva tartott a tömeg felé, fején mély seb tátongott és ellepte a vér. Egy pillanatra megállt, erejét összeszedte s két karját ég felé tartva, mintegy

csendet parancsolón. Aztán megszólalt el-elcsukló hangon.

— Az éjszaka három ember meggyilkolta Arne urat meg a hozzátartozóit. A kéményen másztak be. Bozontos bőrkabát volt rajtuk. Ránk rohantak, akár a fenevadak, és leöltek.

Többet nem mondhatott. Odaroskadt az ajtóban állók lábaihoz és kiadta lelkét.

Erre egy sereg ember berontott a házba, s mindent ugy talált, mint a segédlelkész elmondta.

A nagy tölgyfaláda, melyben Arne ur kincsét tartotta, eltünt, nem különben lova az istállóból és szánja a szinből.

A parókhiáról szán-nyom vezetett a réten keresztül a tengerre és egy sereg ember legott el is szaladt kézre keriteni a gyilkosokat. Az asszonyok a holtak körül foglalatoskodtak s a vértől párolgó szobából kicipelték őket a tiszta hóra.

S uram fia, ekkor vették észre, hogy nincs meg Arne ur valamennyi hozzátartozója, egy hiányzik közülök. A szegény hajadon, Arne ur nevelt leánya. Lett erre nagy csodálkozás. Hátha sikerült megmenekülnie? Hátha el találták rabolni a gyilkosok? !

De mikor az egész házat tűvé tették érte, ráakadtak a nagy kályha mellett a szurdékban. Oda bujt szegény s ott rejtőzött az egész vérontás alatt. Nem történt semmi baja. De annyira megijedt, hogy torkán akadt a szó.

A hídon.

A szegény, vérfürdőből megmenekült hajadont Torarin magával vitte Marstrandba. Oly nagy részvéttel volt iránta, hogy fölajánlotta neki, lakjék nála s legyen vele meg az édes anyjával egy kenyéren.

Egyébbel sem hálálhatom meg Arne ur jóságát, gondolta Torarin, hogy annyiszor megvette a halamat s megvendégelt az asztalánál.

Bármily egyszerü és szegény ember vagyok is, fűzte tovább a gondolatait, mégis csak jobban teszi ez a hajadon leány, ha velem jön a városba, mintha itt marad a földmivesek között. Laknak Marstrandban gazdag polgáremberek, valamelyiknél majd csak kap szolgálatot s megkeresheti a kenyerét.

Az első napokban, hogy a városba került, reggeltől napestig sirdogált odahaza. Siratta

Arne urat meg a háza népét s egyre panaszkodott, hogy elvesztette valamennyi hozzátartozóját. Mégis legjobban sajnálta tejtestvérét s azt mondta, jobb lett volna el nem rejtőznie a fal mellé, legalább vele együtt halhatott volna meg.

Torarin anyja nem tette szóvá a lebzselését, mig odahaza volt a fia. De mihelyt egy reggelen ujra utra kelt, igy szólt a hajadonhoz :

— Szegény asszony létemre nem láthatlak el, Elzalill, eledellel meg ruházattal, hogy itt, ölbe tett kezekkel lopd a napot s keseregj. Jer le velem a hidra s tanuld meg a haltisztogatást.

Elzalill hát lement vele a hidra s napestig dolgozott a halász asszonyokkal.

De a hidon az asszonyok többnyire fiatalok voltak s jó kedvüek. Szóba álltak Elzalillal s megkérdezték tőle, miért oly szomoru és hallgatag?

Erre elmondta, micsoda veszedelmes kalandja volt harmadnapja éjszaka. Elbeszélte, hogy három rabló mászott be a kéményen és leölte valamennyi hozzátartozóját.

Elzalill beszéde közben sötét árnyék vetődött az asztalra, melynél el volt foglalva.

Föltekintve, három előkelő urat látott maga előtt. Széles karimáju tollas a kalapjuk, selyemmel és aranynyal kivarrott a bő bársony ruhájuk.

Egy nagyon halavány arcu, nyirt szakállas mélyen ülő szemü, fiatal ember különösen előkelőnek tetszett köztük. Olyan volt, mintha csak mostanában épült volna fel a betegségéből. Különben vidám, bátor lovagnak látszott. Föl s alá járkált a hidon a napon, hadd lássák szép ruháját meg csinos arcát.

Elzalill abbahagyta a haltisztogatást és elhallgatott. Szája nyitva maradt. Merev szemekkel bámult álltában maga elé, a fiatal emberre figyelve. Az csak mosolygott reá.

— Nem azért jöttünk, lelkem, hogy rádijeszszünk, — mondta. — Csak arra kérünk, engedd meg, hadd hallgathassuk mi is az elbeszélésedet.

A szegény Elzalill világ életében se látott ilyen embert. Azt hitte, láttára eláll a szava is. Csak hallgatott, a kezében levő halra szegezve tekintetét.

Az idegen ujra rákezdte: — Ne félj szivem. Skótok vagyunk, csaknem tiz évig szolgáltuk János svéd királyt. Obsitot kap-

tunk s haza felé tartunk. Ide jöttünk, Marstrandba, hogy valami alkalmatossággal Skótországba evezhessünk; de mire ideértünk, akkorra befagyott valamennyi fjord meg a tengerszoros és itt rekedtünk. Semmi dolgunk, hát a hidon bolyongunk, legeltetve szemeinket a járókelőkön. Örülnénk rajta, ha meghallgathatnók az elbeszélésedet.

Elzalill megértette, hogy a fiatal ember csak azért beszélt oly sokáig, hogy ő ráérjen visszanyerni a lélekjelenlétét. Végre ezt gondolta magában: Meg kell mutatnod Elzalill, hogy nem vagy olyan félénk leányka, hogy szóba ne mernél állani ilyen nagy urral. Jó családból eredtél, nem vagy holmi halász-vászon cseléd.

— Csak a solbergai parókhián történt nagy vérontásról beszéltem, — mondta Elzalill. — Annyian beszélhetnének róla.

— Ne mondd — szólt az idegen. — Nem is tudtam eddig, hogy valaki megmenekült Arne ur hozzátartozói közül.

Elzalill hát még egyszer elbeszélte, mint törtek be a kegyetlen rablógyilkosok a házba. Elmondta, hogy az öreg cselédek a tiszteletes ur köré sereglettek, hogy megvédjék, s hogy

Arne ur lerántotta fegyverét a falról s a rablókra rohant, de azok legyőzték valamennyiöket. Majd az öreg tiszteletes asszony ragadta kezébe a férje puskáját s támadt a betörőkre, de kikacagták s egy husánggal földre teritették. A többi asszony mind a kályha mellé bujt, de a gonosztevők a férfiak lekaszabolása után nekik estek, előráncigálták őket s megölték. Utoljára a tejtestvérem életét oltották ki — mondta Elzalill. — Milyen szivettépően esengett szegény feje ; ketten meg is akartak neki kegyelmezni, de a harmadik azt mondta : valamennyinek el kell pusztulnia s kését a szivébe szurta.

Mig Elzalill a vérontásról beszélt, a három férfi csendben állt előtte. Nem néztek egymásra, de szinte füleiket hegyezve figyeltek. Szemeik ragyogtak, ajkuk olykor kinyilott s fogsoruk megvillant.

Elzalill könybe lábadt szemekkel állt a helyén, mondókája alatt föl se tekintve. Nem vette észre, hogy a vele beszélő férfinak olyanok a szemei meg a fogai, akár a farkasé. Mondókája végén letörölte könyeit s fölnézett a fiatal emberre.

Ám a férfi arca megváltozott, mihelyt Elzalill tekintete reáesett.

— Ha olyan jól láttad a gyilkosokat, szép leány — mondta — bizonyára azonnal rájok is ismernél, ha találkoznál velök.

— Csak a pislogó tüznél láttam őket, amit a tüzhelyről ragadtak ki, vérontás közben világitani vele — mondta Elzalill. — De isten segitségével mégis rájok ismernék. Imádkozom is napról-napra, hagy találkozhassam velök.

— Hogy gondolhatsz ilyet, kis leány — vetette ellen az idegen. — Hát nem vesztek volna el a kóbor gyilkosok?

— Tudom, hogy elvesztek — mondta Elzalill. A földmüvesek, akik utánok eredtek, követték a nyomukat a parokhiától a jégre egy lékig. Addig láthatták a sima jég tükrén a szán, a lópatkó s a vasszöges cipőt viselt gyilkosok nyomát, de a léknél elveszett s ezért azt hitték, hogy egytől-egyig elpusztultak.

— Hát te nem hiszed, Elzalill, hogy meghaltak? — kérdezte az idegen.

— De bizony hiszem : belefultak a vizbe — felelt Elzalill — és mégis minden áldott napon könyörgök Istenhez, vajha megmenekül-

tek volna. Igy esedezem hozzá : Adjad, hogy csak a lovuk meg szánjuk veszett légyen a lékbe. Bárcsak maguk megmenekültek volna !

— Mért szeretnéd ezt Elzalill? — tudakozta az idegen.

A leányzó hátravetette fejét s kissé megvillantak a szemei. — Azért szeretném, ha életben volnának, hogy kinyomozhatnám és elfogathatnám. Szeretném, ha életben volnának, hogy szivöket keblökből kitéphetném, hogy testöket felnégyelve láthatnám.

— S mit gondolsz, hogy tehetnél ilyesmit kis lány létedre? — mondta az idegen.

— Ha életben volnának, a törvény kezébe juttatnám őket — szólt Elzalill. — Inkább meghalnék magam, de nem engedném megmenekülni. Tudom, hogy erősek és hatalmasak, de előlem ugyan meg nem szökhetnének.

Az idegen elmosolyodott, Elzalill pedig dobbantott a lábával.

— Ha életben volnának, eszemben tartanám, hogy megfosztottak az otthonomtól és koldusbotra juttattak, hogy itt a hideg hidon kell áldogálnom és halat tisztogatnom. Eszemben tartanám, hogy megöltek minden hozzám-

tartozót. És különösen eszemben tartanám, hogy melyikök gyilkolta meg a tejtestvéremet, aki annyira szeretett.

A gyönge hajadon felfortyanására elnevették magukat a skót katonák. És kacagva folytatták utjokat, hogy Elzalill meg ne ütközzék a nevetésükön. A kikötőből egy szűk utcába fordultak be, mely a vásártérre vitt. De Elzalill még eltünésük után is jó darabig hallotta hangos, csengő, gunyos kacagásukat.

A megbizottak.

Arne tiszteletes urat egy héttel halála után eltemették a solbergai templomban s azon a napon a vizsgálatot is megtartották a gyilkosság dolgában Branehögben.

Ám Arne urat jól ismerték Bohnslänszerte s a temetésére annyi ember sereglett össze a szárazföldről meg a szigetekről, hogy ugy tetszett, mintha egy hadsereg gyülekeznék vezére köré. És a solbergai templom meg Branehög közti térségen ugy tolongott a nép, hogy estére kelve egy tenyérnyi hó se maradt rajta letaposatlanul.

Késő éjjel, mikor a sokaság már elszéledt, ki-ki a maga utján, jött Torarin, a halárus, kocsin a Branehögből Solbergába vivő uton.

Torarin a nap folyamán sok emberrel beszélt. Ujra meg ujra elmondta az Arne ur gyászos esetét. A vizsgálat helyén őt is jól meg-

vendégelték s a messziről jött utasokkal nem egy sörös kancsót kellett kiüritenie.

Torarin fáradt is volt meg rest is, lefeküdt hát a kocsiján. Fejét búnak adta Arne ur elköltözése miatt s amint a parokhia közelébe ért, még sötétebb gondolatok kezdték gyötörni. — Grim kutyácskám — mondta — ha hiszek amaz előjelnek, a késköszörülésnek, elhárithatom az egész veszedelmet. Sokszor eszembe jut, Grim kutyácskám. S annyira erőt vesz rajtam az aggodalom, mintha magam is közreműködtem volna Arne ur meggyilkolásában. Jegyezd meg hát, amit mondok: ha máskor ilyesmit hallok, elhiszem és aszerint cselekszem.

De mialatt Torarin a kocsin fekve félig lezárt szemmel álmodozott, a lova kényekedve szerint baktatott. S a solbergai parókhiához érve, ahogy megszokta, befordult az udvarba és az istállóajtónak tartott. Torarin észre se vette. Csak akkor tápászkodott fel s nézett körül, mikor már megállt a lova. S látva, hogy annak a háznak az udvarán van, ahol alig egy hete annyi embert meggyilkoltak, megborzadt.

Rögtön megragadta a gyeplőt, hogy

visszaforduljon s kijárjon ujra az utra, de abban a pillanatban megveregette valaki a vállát. Körülnézett. S im az öreg lovász, Olof állt mellette, aki mindig a parókhián szolgált, mióta csak Torarin tudta az eszét.

— Hát olyan sietős az utad, hogy még az éjjelt se akarod itt tölteni, Torarin? — mondta az öreg. — Gyere be inkább a házba. Arne ur odabenn ülve vár reád.

Torarin agyán ezer gondolat cikázott át. Azt se tudta, hogy álmodik-e, vagy pedig ébren van. Olofot, a lovászt, aki most életben s egészségben állt előtte, egy héttel ezelőtt holtan látta a többi áldozat mellett, mély seb tátongott a nyakán.

Torarin szorosabban fogta a gyeplőt. Legjobbnak itélte gyorsan elhajtani. De Olof, az öreg lovász még mindig ott tartotta kezét a vállán s egyre csak unszolta.

Torarin eltünődött: hátha találhatna holmi kibuvót. — Eszem ágában sem volt ily későn háborgatni Arne urat — mondta. — Tudtom nélkül tért be utközben a lovam. Majd odább megyek egy házzal éjszakai szállást keresni. Ha Arne ur beszélni óhajt velem, visszajöhetek holnap is.

Azzal előrehajolt és megvágta az ostorával a lovat, hogy mozduljon már valahára. Ám abban a pillanatban ott termett Olof a ló fejénél, megragadta a zabláját, ugy hogy egy tapodtat se mehetett. — Ne légy akaratos, Torarin — mondta a szolga. — Arne ur még nem pihent le, ott benn ül és rád vár. Tudhatod, hogy nálunk épen olyan jó éjszakai szállásod lesz, mint akárhol a faluban.

Torarin azt akarta mondani, hogy födetlen házban csak nem hálhat meg. De mielőtt valamit szólt volna, a parókhiára esett a tekintete. S uram fia, a régi tetőt ép olyan jó karban levőnek és nagynak látta, mint a tüzvész előtt. Holott aznap reggel még a csupasz tető meredt az ég felé.

Egyre csak bámult, dörzsölgetve szemeit, de bizony a szalmafödeles parókhia volt előtte és rajta a hó. Látta, hogy füstöl a kémény és szállingóznak belőle a szikrák, a jól betett ablakokon keresztül pedig világosság szürődik ki a hóra.

Az országuton téli hidegben bolyongó vándorra nézve nincs kellemesebb látvány, mint a meleg szobából kiszürődő világosság. De Torarin még jobban megrettent, mint az

imént. Megragadta lovát, ugy, hogy fölágaskodott és kirugott. Ám nem mozdult az istálló ajtajából.

— Jöszte be velem, Torarin — mondta a lovász. — Azt hiszem, neked csak tiszta a lelkiismereted.

Erre Torarinnak megint eszébe ötlött utközben tett fogadása. És mig az imént a kocsin álltában dühösen pattogatott az ostorával, most egyszerre megszelidült, akár a kezesbárány.

— Olof, ime itt vagyok testestül-lelkestül — mondta leugorva a kocsiról. — Igazán tiszta a lelkiismeretem ebben a dologban. Vezess csak be Arne urhoz.

Ám Torarinnak sohse esett még ut annyira nehezére, mint most az udvarról a házig.

Amint felnyilt az ajtó, lehunyta szemeit, hogy ne kelljen benéznie a szobába. És Arne urra gondolt, hogy fölbátorodjék. — Nem egyszer jól megvendégelt. Megvásárolta a halaidat, még ha tele volt is az éléstára. Életében váltig jószivü volt hozzád s nyilván holta után sem lesz ártalmadra. Talán valami szi-

vességre szeretne kérni. Nem szabad feledned, hogy még a holtaknak is hálával tartozunk.

Torarin fölnyitotta szemeit és bepillantott a szobába. Látta, hogy a nagy szoba szakasztott olyan, mint volt azelőtt. A magas, rakott kályha is ott van a helyén, nemkülönben a szövött kelmék a falon. Ám többször is végigmérte a falat a menyezettől a padlóig, mire visszanyerte bátorságát és rá merte vetni tekintetét az asztalra meg a padra, ahol Arne ur ülni szokott. És látta, hogy Arne ur életben van s ott ül az asztalnál, jobbján a felesége, balján a káplánja. Akár csak egy héttel ezelőtt. Ugy látszott, ép akkor költötte el az ételét. Tényérját félretolta és kanala előtte volt az asztalon. Öreg szolgái meg szolgálóleányai is mind az asztalnál ültek, de a serdülő leányok közül csak az egyik volt ott.

Torarin jó darabig csöndesen állott az ajtóban, az asztalnál ülőkre figyelve. Valamennyi bánatosnak, szomorunak tetszett és maga Arne tiszteletes ur is busan ült a helyén, fejét kezébe temetve.

Végre észrevette Torarin, hogy Arne ur fölemeli a fejét.

— Valami idegen jött be veled a szobába Olof szolgám?

— Az, — felelt a cseléd. — Torarin, a halárus ; ma jelen volt a Branehögben tartott bünügyi vizsgálaton.

Arne ur erre vidámabbnak látszott s Torarin hallotta, hogy igy szól hozzá : Jöszte közelebb, Torarin és mondd el, mi ujat hallottál a nyomozásról? Egész éjszaka itt ültem és reád vártam.

Mindez oly igaznak tetszett és természetesen hangzott, hogy Torarin mind jobban nekibátorodott. Mit se félve végigment a szobán s Arne tiszteletes urnak tartott. És egyre töprengett magában : hátha csak gonosz álom az Arne ur leöletése? Hátha csakugyan életben van?

De Torarin végigmenve a szobán, régi szokás szerint egy tekintetet vetett a menyezetes ágyra, mely előtt szokott állani a nagy pénzes láda. Ám a vasas láda nem volt helyén és ennek láttára Torarinon megint borzadás futott végig.

— Most pedig mondd el Torarin, hogy folyt le a mai vizsgálat? — kezdte el Arne ur.

Torarin szót fogadott. Elbeszélte, amit

tudott a nyomozásról. Ám az ajka meg a nyelve minduntalan föl akarta mondani a szolgálatot ; nehezen és hebegve beszélt.

Arne ur csakhamar félbeszakitotta. — Csupán a legfontosabbat mondd el Torarin. Elfogták-e a gyilkosokat és megbüntették-e?

— Nem, Arne ur — felete Torarin nekibátorodva. — A gyilkosok a Hakefjord fenekén vannak. Miképen kivánhatnád, hogy boszut álljon rajtok valaki?

E feleletre Arne ur régi kedve, ugy tetszett, visszatért. Keményen ráütött az asztalra. — Mit mondasz, Torarin? Hogy itt lett volna a bohusi rendőrtisztviselő a segédeivel, meg irnokaival és megtartotta volna a vizsgálatot s hogy senkise tudta volna neki megmondani, hol akadhat a gyilkosok nyomára?

— Nem, Arne ur, — felelt Torarin — azt az élők közül senki se tudja.

Arne ur homloka kissé elborult és komoran bámult maga elé. Aztán ujra Torarinhoz fordult.

— Tudom, Torarin, hogy szót fogadsz nekem. Megmondhatnád, hogy állhatnék boszut a gyilkosaimon?

— Belátom, Arne ur — szólt Torarin --

hogy szeretnél boszut állani rajtok, amiért oly szivtelenül elrabolták az éltedet. De kerek e világon senki se járhat kezedre közülünk.

Arne ur e szavak hallatára gondolataiba merült. Jó darabig nem szólt senki. Majd Torarin nekibátorodott és egy kéréssel hozakodott elő.

— Ime teljesitettem a kivánságodat Arne ur és elmondtam, hogy folyt le a vizsgálat. Van-e még valami kérdezni valód, vagy immár elbocsátasz?

— Nem bocsátlak el addig, Torarin, mig még egyszer nem felelsz meg arra a kérdésemre, nincs-e valaki az élők közt, aki boszut állana helyettünk?

— Ha Bohrishänből meg Norvégiából minden ember összesereglene is, megboszulni a gyilkosaitokat, még akkor se akadhatnának rájok — mondta Torarin.

Arne tiszteletes ur pedig igy szólt :

— Ha az élők nem segithetnek rajtunk, magunknak kell segitenünk magunkon.

Azzal elkezdte hangosan mondani az Ur imáját, de nem norvégül, hanem ősi szokás szerint latinul. És az imádság minden egyes szavánál az asztalnál vele együtt ülők valamelyikére

mutatott. Többször is elimádkozta, mire az Amenhez ért. És e szónál kinyujtotta ujját a serdülő hajadon, a fia leánya felé.

A serdülő hajadon nyomban fölkelt az asztaltól és Arne tiszteletes ur igy szólt hozzá :

— Tudod, mi a kötelességed !

A serdülő hajadon erre elkezdett nagyon rimánkodni. Ne adj nekem ilyen megbizatást ! Nehéz dolog ez, nem ilyen gyenge leánynak való !

— El kell menned, ha törik, ha szakad — mondta Arne ur. — A méltányosság azt követeli, hogy te menj el, mert neked van legtöbb megboszulni valód. Senkinek se rabolták el a gyilkosok annyi esztendejét, mint neked, hisz te vagy köztünk a legfiatalabb.

— Én nem akarok boszut állani senkin — szabódott a hajadon.

— Csak eredj tüstént — nógatta Arne ur. — Nem leszesz egyedül. Tudod, hogy ketten életben vannak azok közül, akik ma egy hete velünk együtt ültek ennél az asztalnál.

Arne urnak e szavaiból megérthette Torarin, hogy a tiszteletes ur őt szemelte ki a gyilkosok üldözésére s igy kiáltott :

— Az égre esküszöm, Arne ur, hogy — —

Ebben a pillanatban ugy tetszett Torarinnak, hogy a tiszteletes ur parókhiástul ködbe veszett, ő maga pedig mélységbe zuhant, mintha szédítő magasságból bukott volna alá és elvesztette öntudatát.

Mire föleszmélt, pitymallott. Ekkor vette észre, hogy a solbergai parókhia udvarán fekszik a földön. Mellette a terhes kocsi, előtte a lova. Grim pedig vonit rá éktelenül.

— Immár tudom, hogy csak álom volt az egész — mondta Torarin. — Az udvar puszta, a lángok martaléka lett. Se Arne tiszteletes urat nem láttam, se más valakit, Ám álmomban annyira megijedtem, hogy leestem a kocsiról.

A holdvilágon.

Két héttel Arne úr halála után pár szép, tiszta, holdvilágos éjszaka volt. S az utban levő Torarin egy este a holdvilágon ment a kocsiján. Lépten-nyomon megállitotta lovát, mintha nehezen akadna rá az útra. Pedig nem is rengeteg erdőn haladt át, hanem holmi róna-félén, amin egy sereg köves halom emelkedett.

Fehér, csillogó hó takarta az egész tájat. Szép időben hullott, csendesen és egyenletesen, nem volt halomban vagy fuvatagokban. A mérhetetlen térségen nem látott egyebet a szem, csak az egyforma sik rónát és a köves halmokat.

— Grim kutyácskám — szólalt meg Torarin — ha ma este látnók először ezt a tájat, valósággal azt hinnénk, hogy határtalan rónaságon járunk. De ugyancsak csodálkoznánk rajta, hogy talaja ennyire sik és hogy nincs

se kő, se gödör az úton. Micsoda táj ez, mondogatnánk magunkban, hogy se gödre, se kerítése ? S mi az oka, hogy az egész rónán nem kandikál ki a hó alól se bokor, se fűszál ? S miért nem látni rajta folyókat vagy patakokat, melyek különben még a legkeményebb hidegben is fekete barázdák gyanánt szelik át a fehér mezőket?

Torarinnak nagy kedve telt ezekben a gondolatokban. Grimnek nem különben. Meg se mozdult helyén a kocsin, csak feküdt csendesen és hunyorgatott.

Ám alig fejezte be Torarin a mondókáját, egy magas cölöp mellett haladt el, melyre holmi köteg volt kötve.

— Ha idegenek volnánk itt, Grim kutyácskám — kezdte ujra Torarin — méltán kérdezhetnők : miféle pusztaság ez, hogy szakasztott olyan jeleket használnak rajta, amilyeneket tengeren szokás ? Mégse tenger ez, mondanánk végre. Mert lehetetlenségnek itélnénk, hogy a puszta viz ilyen szilárd és biztos lehessen a lábunk alatt. S ezek az összefüggő sziklás halmok hogy lehetnének hömpölygő hullámoktól elválasztott apró-cseprő szigetek ? Nem, ezt nem hihetnénk, Grim kutyácskám.

Torarin fölkacagott, Grim pedig még mindig csendesen és mozdulatlanul feküdt. Torarin tovább hajtott, majd bekanyarodott egy magas, szirtes halom mellett. S egyszerre fölsikoltott, mintha valami csodálatos dolgot pillantott volna meg. Ugy látszott, nagyon elámult. Meghuzta a gyeplőt s összecsapta a kezeit.

— Grim kutyácskám, te nem akartad elhinni, hogy ez a tenger. Most láthatod, hogy csakugyan az. Kelj föl s nézd meg, micsoda nagy hajó ez itt előttünk. Azt se hitted, hogy ezek tengeri jelek, pedig bizony azok. Immár nem tagadhatod te se, hogy csakugyan magán a tengeren járunk.

Torarin még egy darabig állva maradt, a jég közé szorult nagy hajót figyelve. Egészen szokatlannak tetszett, a jégbe befagyva, körüle a sikos, fehér hólepel.

Torarin észrevevén, hogy a hajó végéről füst száll föl, odahajtott és megszólitotta a hajóst, nem venné-e meg a halat ? Immár csak egy-két tőkehal van a kocsija fenekén, mert napközben sorra járt valamennyi tengerbefagyott vitorlás hajót s eladta a készletét.

A vitorláson nagy búsan ült a hajós a

matrózokkal. S a kereskedőtől megvették a halat, nem azért, mintha kellett volna nekik, hanem, hogy legyen beszélgetőjök.

Mikor lejöttek a jégre Torarinhoz, ez ártatlan arcot öltött.

Elkezdett velök beszélni az időjárásról. Emberemlékezet óta nem járt olyan szép idő, mint az idén — mondta Torarin. — Csaknem három hét óta tart a szélcsend meg a kemény hideg. Nem ilyen időhöz vagyunk szokva e szigeteken.

De a hajós, aki ott vesztegelt heringgel megrakott vitorlás hajóján s éppen akkor fagyott be Marstrandhoz közel egy tengeröbölbe, mikor ki akart hajózni a tengerre, haragosan megnézte Torarint s igy szólt :

— Ugy, szerinted ez szép idő ?

— Hát hogy ne volna az ? — mondta Torarin ártatlanul, akár a gyerek. — Az ég derült, kék és nyugodt s az éjszaka ép olyan szép, mint a nappal. Sohse értem meg azelőtt, hogy hétszámra igy járhattam volna a tengeren. Ide künn ritkán fagy be a tenger s ha telente egyszer-másszor be is fagyott, rendesen mindjárt vihar támadt s néhány óra mulva ujra fölengedett.

A hajós sötéten s komoran állott a helyén, mit se felelve Torarin fecsegésére. Erre Torarin elkezdte faggatni : Miért nem mégy be Marstrandba? Csak egy órányi út a jégen keresztül, nem több — mondta. De a hajós csak nem felelt. Torarin megértette, hogy ez az ember egy pillanatra se akarja elhagyni a hajót, attól tartva, hogy utóbb nem lenne itt, mikor megindul a jég. Kevés ilyen vágytól epedő tekintetü embert láttam, gondolta Torarin.

De a hajósnak, aki napról-napra ott vesztegelt bezárva a tengerszorosba s nem vonhatta fel a vitorláját s nem hajózhatott ki a tengerre, — különféle gondolatok cikáztak át az agyán. S igy szólt Torarinhoz :

— Te mindenfelé bolyongsz és minden ujságot meghallasz ; tudod-e hát, miért zárja el az Isten ebben az esztendőben ily sokáig a tengeri utakat s miért tart valamennyiünket fogva ?

Torarin e szavak hallatára abbahagyta a nevetést s mintha miről se volna tudomása, igy szólt :

— Nem tudom, hogy érted ezt ?

— Nos — magyarázta meg a hajós — én egyszer egy álló hónapig vesztegeltem a

bergeni kikötőben, mert napról-napra ellenkező irányban fújt a szél s egy hajó se ereszkedhetett a tengerre. Ám a kikötőbe szorult egyik hajón egy ember volt, aki templomot rabolt ki s megmenekült volna, ha nem dúl a vihar. Igy pedig sikerült kinyomozni a tartózkodási helyét s mihelyt partra szállitották, mindjárt szépre fordult az idő és kedvező szél kerekedett. Érted-e immár, mire célzok, mikor azt kérdem: Tudod-e, miért tartja az Isten zárva a tenger kapuit?

Torarin egy kicsinyég hallgatagon állt a helyén. Ugy tetszett, semmi kedve komoly feleletre. De mégis mást gondolt s igy szólt:

— Egész szentté leszesz, hogy itt kuksolsz megrekedve a tengerszorosban. Miért nem mégy Marstrandba? Ott aztán vig az élet, mondhatom. Csakugy hemzsegnek az idegenek s nincs egyéb dolguk, mint ropni a táncot s üritgetni a kancsókat.

— S miért olyan vidám ott az élet? — kérdezte a hajós.

— Mert ott is hajósok vannak — mondta Torarin — s a hajóik ép ugy be vannak fagyva, akár a tiéd. Van ott egy csomó halász is. Most végezték be a heringfogást s a jég miatt

nem térhetnek haza. Kószál ott vagy száz, szabadságot kapott skót zsoldos is, várva a kedvező alkalomra, hogy haza evezhessen Skóciába. Csak nem gondolod, hogy mindezek búnak eresztik a fejöket s kedvökre ki nem mulatják magokat.

— Megengedem, hogy ők vigan vannak, de én csak legszivesebben veszteglek itt — mondta a hajós.

Torarin gyorsan végigmérte tekintetével. A hajós nyurga, sovány legény volt. Fényesek és szárazak a szemei, komor a nézése. Ezt az embert kedvre nem derithetem, de más sem — gondolta Torarin.

S a hajós mégegyszer elkezdett vele beszélgetni magától:

— Rendes emberek azok a skótok? — kérdezte.

— Még utóbb a te hajódon kelnek át Skóciába! — mondta Torarin.

— Igazad van — hagyta helyben a hajós. — Van Edinburgba szóló szállitmányom s egyikük ép az imént járt nálam s arra kért, vigyem magammal. De nem szeretek ilyen vad fickókkal hajózni. Azt mondtam neki, majd

meggondolom a dolgot. Hallottál tán valamit róluk? Mit gondolsz, fölvehetném-e a hajóra?

— Egyebet nem hallottam róluk, mint hogy bátor legények. Hogyne vihetnéd őket magaddal.?

De alig ejtette ki Torarin e szavakat, kutyája fölegyenesedett a kocsin s orrát magasra tartva, ugatni kezdett.

Torarin nyomban abbahagyta a skótok dicséretét.

— Ugyan, mi a kő ütött hozzád Grim kutyácskám? — mondta. — Azt tartod tán, nagyon is sokáig ácsorgok itt s lopom az időt?

És hozzákészülődött az ut folytatásához.

— Ég veled! — bucsuzott el a hajóstól.

Torarin a Klöfverön és Koön közti szük tengerszoroson keresztül Marstrandnak váltott. S mikor annyira ért, hogy megláthatta Marstrandot, észrevette, hogy nem egyedül van a jégen.

A tiszta holdvilágon délceg, büszke legényt látott menni a havon. Látta, hogy tollas a kalapja s gazdagon diszitett, bő ujju a kabátja.

— Nini — mondta magában Torarin — ott megy sir Archie, a skótok vezére, aki ma

este a vitorlás hajón járt a Skóciába átkelés dolgában.

Torarin olyan közel volt hozzá, hogy utána huzódó hosszu árnyékát már utolérte s épen rálépett az árnyék kalapjának a tollára.

— Grim — mondta Torarin — talán megkérdeznénk tőle, nem jönne-e be velünk a városba?

A kutya legott fölegyenesedett, de Torarin hátára tette kezét, csititgatva.

— Csak hallgass el Grim kutyácskám. Látom, hogy nem szivelheted a skótokat!

Sir Archie nem vette észre, hogy a nyomában van valaki. Tovább ment, körül sem nézve. Torarin egész lassan kitért, hogy elébe kerüljön.

De ugyanakkor a skót legény mögött észrevett még egy másik árnyékhoz hasonló valamit. Hosszu, vékony szürkeséget. A földön siklott tova, nyomot sem hagyva az uton. A fehér hó se vinnyogott a lába alatt.

A skót legény nagy léptekkel rohant előre. Nem tekintett se jobbra, se balra. De a fakó árnyék mind közelebb lopózott hozzá s ugy tetszett, mintha fülébe akarna sugni valamit.

Torarin vigyázva hajtott, majd utolérte mind a kettőt. S meglátta a skót legény arcát a tiszta holdvilágon. Összehúzta a szemöldökét, ugy történtett tova. Komornak látszott, mintha valami szomoru gondolat foglalkoztatná s gyötörné.

Amint Torarin elhajtott mellette, megfordult és hátratekintett, mintha észrevette volna, hogy mögötte van valaki.

Torarin világosan látta, hogy sir Archie után egy szürke ruhás, serdülő hajadon lopózik, de sir Archie nem vette észre. S mikor visszatekintett, a leány csendesen megállt és sir Archie széles, sötét árnyéka ráborult s eltakarta.

Sir Archie legott megfordult s tovább folytatta utját s a hajadon is megindult utána, szaporázva. Előre hajolva haladt, mintha fülébe sugdosna valamit.

Ám Torarin ennek láttára egész testében megborzadt. Felsikoltott s megvagdalta lovát. A gebe elvágtatott, ahogy csak tudott és csupa tajték lett, mire odahaza megállt az ajtóban.

Az üldözés.

I.

A Marstrand szigetnek azon a felén, mely apró-cseprő szigetek koszorujától övezve, a szigetcsoport felé fordult, terült el a város összes házaival s épületeivel. Itt hullámzottak az emberek az utakon meg sikátorokon, itt volt a kikötő, tele csónakokkal meg hajókkal; itt sózták be a heringeket és tisztogatták a halakat; itt volt a templom s a temető, itt a városháza meg a vásártér. Volt itt néhány magas fa is, mely nyaranta zöld lombba borult.

A Marstrand sziget másik felén azonban, melyet a nyilt tenger övezett s kisebb-nagyobb szigetek nem védtek, egyéb se volt, mint magányos, kopár szirtek és tengerbe vesző megrepedezett hegy-nyulványok. Volt ott barna virágu hanga, voltak szurós tövisbokrok, ki-

gyó- meg róka-barlangok, dunnalud- meg sirályfészkek, de nem volt se ut, se ház, se élő lélek.

Torarin kunyhója pedig magasan fenn a sziget ormán gunnyasztott, egyik felén a város terült el, másikon a vadon. S mikor Elzalill kinyitotta az ajtót, széles, csupasz szirtek meredtek reá, messze elláthatott róluk nyugotnak egész a hullámzó tenger sötét partjáig.

S mindazok a hajósok és halászok, akik a jég miatt Marstrandban rekedtek, Torarin kunyhója előtt szoktak elmenni, hogy fölmásszanak a szirtekre s megnézzék, vajjon nem vetik-e már le jégtakaróikat a tengeröblök meg szorosok?

Elzalill nem egyszer künn állt az ajtóban, el-elnézve az arra járókat. Szive fájt a nagy veszteség miatt s ezt gondolta magában: Ugy tetszik nekem, mindenki boldog, akinek van mire vágyódnia. De nekem e kerek világon nincs semmi kivánni valóm.

Egy este látta Elzalill, hogy egy szép szál legény áll odafönn a kopár szirten széles karimáju nagy tollas kalapban s nyugot felé a tengerre bámul, mint a többi is egytől-egyig. Elzalill mindjárt ráismert sir Archiera, a skótok vezérére, aki alant a hidon beszélgetett vele.

S mikor a városba vivő uton haza menet elhaladt a kunyhó előtt, Elzallil még mindig az ajtóban állt, sirdogálva.

— Miért sirsz? — szólitotta meg előtte megállva.

— Azért sirok, mert nincs mire vágyakoznom — mondta Elzalill. — Amint észrevettem, hogy a sziklán állva bámulsz a tengerre, azt gondoltam magamban: Bizonyosan tul a tengeren van a hazád s oda szeretnél eljutni.

Sir Archie szive ellágyult s igy szólt: Évek sora óta nem hozta szóba előttem senki az otthonomat. Isten tudja, áll-e még az édes atyám háza? Tizenhét esztendős koromban elkerültem hazulról s azóta idegen hadseregben szolgálok.

Azzal befordult Elzalillal a kunyhóba s elkezdett beszélgetni vele a szülei házáról.

Elzalill pedig csendesen ülve, hosszan, áhitatosan hallgatta. Minden egyes szava boldogsággal töltötte el a szivét.

Mikor pedig sir Archienak távoznia kellett, arra kérte Elzalillt, hadd csókolhassa meg.

Elzalill nemmel felelt és az ajtóhoz osont,

de sir Archie utját állta s erőnek-erejével meg akarta csókolni.

Erre hirtelen fölpattant az ajtó és sebbellobbal jött be rajta Torarin édes anyja.

Sir Archie meghátrált és elsietett, csak a kezét nyujtva bucsura Elzalillnak.

De Torarin anyja igy szólt a hajadonnak :

— Jól tetted, hogy üzentél nekem. Olyan emberrel, mint sir Archie, fiatal leánynak nem illik egyedül lenni. Hisz jól tudod, hogy az efajta zsoldosnak nincs se becsülete, se lelkiismerete.

— Mit beszélsz? Hogy üzentem neked? — csodálkozott Elzalill.

— Ugy van — felelt az öreg asszony — amint a hidon állva dolgoztam, kis leány termett előttem (sohasem láttam azelőtt) s azt mondta, tiszteletet hozott tőled s arra kérsz, menjek haza.

— Miféle leány volt? — tudakozta Elzalill.

— Nem néztem meg oly tüzetesen, hogy megmondhatnám, milyen volt? — mondta az öreg asszony. — De egyet megjegyeztem : könnyedén és teljesen nesztelenül lépdelt tova a havon.

Elzalill ennek hallatára egészen elsápadt s igy szólt :

— Akkor hát bizonyosan Isten angyala volt, az vitt neked üzenetet s vezérelt haza.

II.

Egy más alkalommal sir Archie Torarin szobájában ülve beszélgetett Elzalillal.

Csak ketten voltak. Vidáman társalogtak és boldogság töltötte el a szivöket.

Sir Archie ültében beszélgetett Elzalillal, hogy elmehetne vele Skóciába. Ott palotát épittetne neki s előkelő urnővé tenné. Elmondta, hogy száz leány állana szolgálatára s a királyi palotában rophatná a táncot.

Elzalill hallgatagon ült, figyelve sir Archie minden egyes szavára és szentül hitt neki. Sir Archie pedig azt gondolta magában : még sohasem akadt olyan leányra, akinek a fejét oly könnyen elcsavarhatta volna, mint Elzalillét.

Aztán hirtelen elhallgatott s bal kezére esett a tekintete.

— Mi lelt sir Archie? Miért nem folytatod? — kérdezte Elzalill.

Sir Archie kinyujtotta, majd görcsösen behajtotta s ide-oda forgatta a kezét.

— Mi lelt sir Archie? — faggatta ujra Elzalill. — Csak nem fáj talán a kezed?

Sir Archie erre dult arccal fordult Elzalillhoz s igy szólt :

— Látod ezt a kezemre csavarodott hajat, Elzalill? Látod ezt a szőke fürtöt?

Mikor beszélni kezdett, a serdülő hajadon még mit sem látott, de mielőtt befejezte volna a mondókáját, észrevette a sir Archie kezére csavarodott világos, finom hajfürtöt.

A serdülő hajadon rémületében felugrott :

— Kinek a haja az? — sikoltotta.

Sir Archie zavartan s bambán nézett rá.

— Érzem, Elzalill, hogy igazi haj. Hüvösen és puhán simul a kezemre. De honnan kerülhetett ide?

A hajadon ültében szinte üregükből kimeredő szemekkel bámult sir Archie kezére.

— Igy simult és csavarodott szegény tejtestvérem haja is a gyilkosa kezére — mondta.

Sir Archie fölkacagott s gyorsan visszavonta a kezét.

— Látod Elzalill, ugy megijedtünk, akár

a kis gyerekek. Nem volt egyéb, csupán a napsugár ragyogott be az ablakon — mondta.

De a serdülő hajadon sirva fakadt.

— Ugy rémlik, mintha ott feküdném a kályha mellett s látnám a vértontó gyilkosokat. Ah, mindvégig biztam benne, hogy majd csak nem találják meg szegény tejtestvéremet, de egyikük mégis ráakadt s lerántotta a falról. S hogy el akart menekülni, a haját a kezére csavarta és keményen megragadta. Szegényke térdre roskadva esengett neki. Tekints az ifjuságomra! Ne emészsz el, hadd élhessek addig legalább, amig meg nem értem, mivégre is jöttem a világra? Mit se vétettem ellened, miért akarsz hát megölni? Miért akarod elrabolni az életemet? . . . De nem hallgatott rá. hanem leszurta.

Elzalill szavaira sir Archie homloka elborult s félre forditotta a fejét.

— Jaj, csak egyszer összetalálkozhatnám azzal az emberrel! — mondta Elzalill s ökölbe szorult kézzel állott sir Archie előtt.

— Azzal ugyan nem találkozhatol. Hiszen meghalt.

A hajadon erre leroskadt a padra s ugy zokogott.

— Sir Archie, sir Archie, miért juttattad eszembe a halottakat? Most már sirnom kell egész este meg egész éjjel. Eredj el tőlem sir Archie, mert folyton csak a holtakat forgatom eszemben. A tejtestvéremre kell most gondolnom meg arra, hogy milyen jószivü volt hozzám.

Sir Archie nem birta megvigasztalni. Aztán ott hagyta a keservesen siró hajadont s fölkereste a cimboráit.

III.

Sir Archie nem értette, miért van tele a feje mindig ily sötét gondolatokkal. Nem verhette ki belőle ezeket még akkor sem, mikor Elzalillnál ülve beszélgetett, sem míkor a cimboráival iddogált. Még akkor sem szabadulhatott tőlük, mikor éjszakákon át táncolt a tengerparti fészerekben. Nem, ha mértföldnyire elbolyongott is a befagyott tengeren.

— Miért kell arra gondolnom mindig, amit szeretnék kiverni a fejemből? — tünődött magában sir Archie. — Ugy rémlik, mintha folyton utánam lopóznék valaki s fülembe sugdosna.

— Ugy rémlik, mintha valaki hálót fonna körém — tépelődött tovább — hogy megfogja valamennyi gondolatomat és csak ezt az egyet hagyja meg számomra. A hálót kivető

vadászt ugyan nem láthatom, de hallom a lépteit, amint utánam settenkedik.

— Ugy rémlik, mintha festő haladna előttem s egyforma képet festene mindarról ami elém tárul. A kár az égre, akár a földre forditom tekintetemet, nem látok egyebet, mindig csak ugyanazt az egyet.

— Ugy rémlik, mintha kőfaragó ülne a szivemen és egyetlen egy bajt verne bele a szivembe. A kőfaragót nem láthatom, de éjjel-nappal hallom a kalapácsolását. Te kősziv, te kősziv — hajtja egyre — most szót kell fogadnod. Ime beléd verem ezt a gyötrelmet.

Sir Archienak két barátja volt, akik folyton nyomon követték, sir Filip és sir Reginald. Sokat bánkódtak miatta, hogy pajtásuk váltig kedvetlen és föl nem deriti semmi.

— Mi bajod? — faggatták. — Miért lángol ugy a szemed és miért oly halvány az arcod?

Sir Archie nem akarta elárulni nekik a baját. Ezt gondolta magában : Mit szólnának, ha megtudnák, hogy valami férfihoz nem méltó dolgon tünődöm. Nem hajtanának többé a szavamra, ha meghallanák, hogy olyan cselekedet miatt emészt a bánat, amit el nem kerülhettem.

De mikor egyre jobban zaklatták, hogy rászedje őket, ezt mondta nekik :

— Oly csodálatos érzés tölt el mostanában. Van itt egy hajadon és szeretném meghóditani, de sehogy se birom. Mindig utamba áll valami.

— Tán nem szeret? — kérdezte sir Reginald.

— Bizton tudom, hogy felém hajlik a szive — felelt sir Archie — de valami őrködik fölötte s ezért nem lehet az enyém.

Erre sir Reginald elnevette magát, sir Filip is. S igy szóltak :

— Majd megszerezzük mi számodra azt a leányt.

Este magában ment Elzalill egy szük utcában. Belefáradt a dologba s igy tünődött magában : Nehéz élet ez az enyém és nem telik benne örömem. Ugy irtózom a reggeltől, napestig odakünn ácsorgástól, meg a halszagtól. Ugy irtózom az asszonyok éles hangu nevetésétől meg évődésétől. Ugy irtózom az éhes sirályoktól, mikor az asztal fölött csapongva ki akarják kapdosni kezemből a felvagdalt halakat. Csak valaki eljönne értem és magával vinne. Örömest követném akár a világ végére.

Amint Elzalill a sikátor legsötétebb részébe ért, előtte termett sir Reginald meg sir Filip és üdvözölte.

— Elzalill — szólitották meg — sir Archietől hozunk üzenetet. Betegen fekszik otthon a szállásán. Szeretne veled beszélni és arra kéret, jönnél el velünk és látogatnád meg.

Elzalill aggódni kezdett, hátha sulyos beteg sir Archie és legott visszafordult a kisérőjéül ajánlkozott két skót férfival.

Sir Filip meg sir Reginald közrevette a hajadont. Egymásra mosolyogtak, azt gondolva magukban: nincs könnyebb, mint rászedni Elzalillt.

Elzalill nagyon sietett. Szinte szaladt lefelé a sikátoron. Sir Filipnek és sir Reginaldnak ugyancsak ki kellett lépnie, hogy követhesse.

Ám Elzalill lába előtt a nagy sietés közben elkezdett gurulni valami. Ugy dobta elé valaki s csaknem megbotlott benne.

— Mi görög a lábam előtt? — tünődött Elzalill. — Bizonyosan kő; ugy rughattam fel a földről s ime lefelé gurul a lejtőn.

Annyira sietett sir Archiehoz, hogy még csak meg sem állapodott a lába előtt guruló

holmi miatt. Félrerugta, de legott visszahengeredett és csak gurult előtte a sikátoron lefelé.

Elzalill hallotta, amint félrerugta, hogy ugy cseng, akár az ezüst és látta, hogy ragyog.

— Nem közönséges kő — gondolta Elzalill. — Azt hiszem, ezüst pénz. De annyira sietett sir Archiehoz, hogy nem ért rá fölvenni az utról.

Ám folyton a lábai előtt gurult és a hajadon ezt gondolta magában: többre mégy vele, ha lehajolva fölveszed. Elhajithatod messzire, ha semmit se ér.

Lehajolt hát és fölemelte. Nagy, fehér ezüst pénz volt és fénylett a kezében.

— Mit találtál az uton Elzalill? — mondta sir Reginald. — Oly fehér a fénye a holdvilágon.

Épen egy nagy tengerparti fészer mellett haladtak el. Idegen halászok huzódtak meg benne, mig a foglalkozásuk miatt Marstrandban tartózkodtak. A bejáratnál lámpás függött, gyér világosságot hintve az utra.

— Lássuk, mit találtál Elzalill? — mondta sir Filip és megállott a lámpás alatt.

Elzalill föltartotta a pénzt a lámpavilághoz és megnézve fölsikoltott : — Arne ur kincséből való ! Ismerem ! Arne ur pénze !

— Mit beszélsz Elzalill? — hebegte sir Reginald. — Miért mondod, hogy Arne ur kincséből való?

— Mert ismerem — szólt Elzalill. — Nem egyszer láttam, hogy Arne ur kezében tartotta. Szent igaz, hogy az Arne ur kincséből való.

— Ne kiáltozz oly nagyon Elzalill — intette sir Filip. — Ime jönnek is már, hogy meghallják, mit kiabálsz.

De Elzalill nem ügyelt sir Filipre. Látta, hogy a tengerparti fészerhez szabad az ut. Odabenn a középen tüz lobogott és körüle egy csomó férfi ült nyugodtan, megfontolva beszélgetve.

Elzalill odasietett hozzájuk magasan föltartva a pénzt.

— Ide nézzetek emberek egytől-egyig — káltotta. — Immár tudom, hogy életben vannak Arne ur gyilkosai. Nézzétek : Arne ur pénzéből egyet megtaláltam.

Valamennyien feléje fordultak. Ekkor látta Elzalill, hogy Torarin, a halárus is ott ül közöttük.

— Mit keressz itt s mért kiabálsz Elzalill ? — szólt rá Torarin. — Hogy különböztetheted meg az Arne úr pénzét más pénztől ?

— Hogy ne tudnám megkülönböztetni — mondta Elzalill. — Nagy, régi pénz s be van vágva a pereme. Arne úr szájából hallottam, hogy a hajdani norvég királyok korából való és sohse ad túl rajta.

— Nosza, mondd el, hol találtad ? — nógatta egy másik halász.

— Az úton találtam, ott görgött a lábam előtt — szólt Elzalill.

— Lehet, hogy igazad van, Elzalill — mondta Torarin. — De mit nyerünk vele ? Azzal nem akadunk a gyilkosok nyomára, ha azt hiszed, hogy valamelyik utcán mentek végig.

A halászok igazad adtak Torarinnak s ujra elhelyezkedtek a tüz körül.

— Gyere haza velem, Elzalill — szólalt meg kis vártatva Torarin. — Hajadon leánynak nem illik ilyenkor az utcán meg a piacon bolyongani.

E szavakra Elzalill körülnézett a kisérői után. De sir Filip meg sir Reginald eltünt, anélkül, hogy észrevette volna.

A városháza pincéjében.

I.

A marstrandi városháza pincéjének vendéglősnéje egy reggel felnyitotta az ajtót, hogy elseperje a lépcsőt meg a tornácot. S im egy serdülő hajadont pillantott meg. A lépcsőn ült s várakozott. Hosszu, szürke ruhát s övet viselt. Szőke haja nem volt befonva, se feltüzve, hanem simán omlott le arcára.

Ahogy kinyilt az ajtó, fölkelt s lement a lépcsőn a tornácra, de a vendéglősnének úgy tetszett, mintha álmában járna, akár a holdkóros. Szempilláit lezárta, karját testéhez szoritotta. Minél közelebb jött, annál jobban csodálkozott a vendéglősné a gyönge, finom testalkatán. Arca is kedves volt, de sovány s átlátszó, mintha törékeny üvegből lett volna.

A hajadon odaérve a vendéglősnéhez,

megkérdezte tőle, nem adhatna-e neki valami dolgot s megkérte, fogadja meg cselédnek.

A vendéglősnének eszébe jutottak mindazok a marcona suhancok, akik esténként az ivóban szoktak dorbézolni s nem állhatta meg mosolygás nélkül. Nálunk nincs hely az ilyen serdülő leány számára — mondta.

A hajadon föl se tekintett, meg se mozdult, csak könyörgött tovább, hogy fogadják meg. Nem kiván se ellátást, se fizetést, csak dolgot keres.

— Nem — folytatta a vendéglősné — ha a tulajdon leányom ily gyönge, ártatlan leányka volna s ilyesmit kérne tőlem, még neki se teljesiteném a kivánságát. Valami finomabb foglalkozás illenék hozzád.

A serdülő hajadon halkan fölment a lépcsőn. A vendéglősné megállva nézett utána.

S ekkor olyan kicsinynek és törékenynek tetszett neki a lányka, hogy megesett rajta a szive.

Visszahivta hát s igy szólt hozzá : Az utcán meg az országuton bolyongva tán nagyobb veszedelemben forogsz, mint ha beszegődöl hozzám. Maradj hát nálam egy napig, mosd el

a tányérokat meg a csészéket, hadd látom, mit tudsz.

A vendéglősné a pincehelyiség mögött berendezett kis kamrába vezette. Nem volt nagyobb, mint a söntés, nem is ablakon, hanem csak az ivóba szolgáló nyiláson kapta a világosságot.

— Maradj itt — mondta a vendéglősné a serdülő hajadonnak — és mosogasd el a csészéket és a tányérokat, amiket e nyiláson beadogatok. Majd meglátom, megtarthatlak-e cselédnek ?

A serdülő leány bement a kamrácskába, oly halkan, hogy a vendéglősnének úgy tetszett: halott száll alá a sirjába.

Napestig ott állt benn. Senkihez nem szólott s nem tekintett ki soha a nyiláson, megnézni a pincehelyiségbe jövő s belőle távozó vendégeket. Az ételhez hozzá se nyult, amit adtak neki.

Mosogatás közben nem csörömpölt. S valahányszor a vendéglősné benyujtotta kezét a nyiláson, mindannyiszor odaadta a tisztára mosott csészéket meg a tányérokat ; egy kis folt nem sok, annyi sem volt rajtok.

De amint a vendéglősné átvette, oly hidegek voltak, hogy szinte rájok fagyott az ujja. Megborzongott belé s igy szólt: Mintha csak a halál kezéből venném át ezeket az edényeket.

II.

Egy napon nem akadt tisztogatni való hal a hidon s Elzalill otthon maradhatott. Egymagában üldögélt a kunyhóban s fonogatott. A tűzhelyen pattogott a tűz s eléggé megvilágitotta a kunyhót.

Dolog közben könnyed sóhajtást érzett, mintha hideg szél simitotta volna meg a homlokát. Föltekintett s maga előtt látta halott tejtestvérét.

Elzalill megfogta a rokka kerekét s megállitotta. És csendesen ülve maradt, hugát figyelve. Eleinte meghökkent, de aztán azt gondolta magában : nem illik félnem a hugomtól. Örülök rajta, ha láthatom, akár halva, akár élve.

— Édesem — szólitotta meg a halottat — talán valamit akarsz tőlem ?

A másik gyönge, halk hangon felelt :

— Édes testvérem, Elzalill, a vendéglőbe

szegődtem be és a csaplárosné egész nap csészéket meg tányérokat mosogattatott velem. Állva végeztem a dolgomat s estére annyira elfáradtam, hogy nem birom tovább. Azért kerestelek föl, hogy megkérdezzem : nem jönnél-e velem s nem segitenél-e rajtam ?

Elzalillnak e szavak hallatára ugy tetszett, mintha fátyol borulna az elméjére. Nem tudott többé se gondolkozni, se akarni, se félni. Csak annak örült, hogy tejtestvérét viszontlátta s ezt felelte neki :

— Szivem, megyek rögtön és segitek rajtad.

A halott erre az ajtónak tartott s Elzalill a nyomában. De a küszöbön megállt s igy szólt Elzalillhoz : Vedd rád a köpenyedet, odakünn hideg szél fú. S e szavakat kissé érthetőbben ejtette ki s hallani lehetett a hangját.

Elzalill hát leakasztotta köpenyét a falról s felöltötte. Azt gondolta magában : Még mindig szeret a testvérem. Nem akar megbántani. Boldog vagyok, hogy követhetem. Nem hagyom el, vezessen bárhová.

És nyomon kisérte a halottat több utcán végig Torarinnak szirtes magaslaton gunnyasztó

kunyhójától a vásártéri s a kikötő melletti utcákra.

A halott váltig előtte ment két lépésnyire. Kemény vihar dult azon az estén az utcákon és Elzalill észrevette, hogy mikor a szélvész annyira fölkerekedett, hogy szinte a falhoz szoritotta, a halott odaállt elé s gyönge testével befedezte, amennyire tudta.

Mikor végre a városházára értek, a halott lement a pincelépcsőn s intett Elzalillnak, hogy kövesse. De amint lefelé haladtak a lépcsőn, a szél kioltotta a lámpást a tornácon és sötétben maradtak. Elzalill nem tudta, merre menjen és a halottnak kellett megfogni a kezét, hogy vezethesse. De a halott keze oly hideg volt, hogy Elzalill megborzadt tőle s félelmében remegni kezdett. A halott hát visszavonta kezét s Elzalill köpenyének csücskéjébe burkolta s tovább vezette őt. De Elzalill a bélésen meg prémen át is érezte a jéghideget.

Aztán végig vezette a halott Elzalillt egy hosszú folyosón s ajtót nyitott. Sötét kamrácskába értek, melybe a falon levő keskeny nyiláson át hatott csak világosság. Elzalill látta, hogy szük pincehelyiségben vannak s itt szokta a vendéglősné elmosatni a pincérlánynyal azo-

kat a csészéket meg tányérokat, miket azután a vendégek elé rakott az asztalra. Elzalill látta, hogy a zsámolyon vizes dézsa van s a lyukban egy sereg üveg vár elmosásra.

— Ugy-e, Elzalill, ma el segitesz mosogatni ? — mondta a halott.

— Szivesen, lelkem — felelt Elzalill. — Tudod, hogy mindenben segitek rajtad a kivánságod szerint.

Azzal levetette Elzalill a köpenyét, feltűrte a ruhája ujját és hozzálátott a készülődéshez.

— Nagyon csendesen légy, ne szólj egy kukkot se Elzalill, hogy észre ne vegye a vendéglősné, hogy segitséget hivtam.

— Szivesen megteszem, lelkem — nyugtatta meg Elzalill.

— Isten veled hát Elzalill, — mondta a halott. — Még csak egyre kérlek s ne haragudjál rám érte.

— Miért bucsuzol el tőlem ? — mondta Elzalill. — Szives örömest eljövök minden este és segitek rajtad.

— Nem, többször nem kell eljönnöd, csak ma este — szólt a halott. — Azt hiszem, ma

éjjel annyit segithetsz rajtam, hogy végére járhatunk a dolognak.

Beszélgetés közben Elzalill mindjárt dologhoz is látott. Egy kicsinyég csend honolt körüle, de később halk leheletet érzett a homlokán. Szakasztott ugy, mint mikor a halott meglátogatta Torarin kunyhójában. Föltekintett s látta, hogy egyedül van. S megértette, mi volt a homlákát meglegyintő hűvös szellő s igy szólt magában : Holt tejtestvérem csókolt homlokon, mielőtt elbucsuzott tőlem.

Elzalill elsőben is elvégezte dolgát. Sorra elmosogatta a csészéket meg kannákat és megtörölgette. Aztán odament a nyiláshoz, megnézni, nincsenek-e ott ujak ? Nem volt egyetlen egy sem. Megállott hát a nyilásnál s kinézett rajt, a pincehelyiségbe.

A napnak e szakában nem szoktak vendégek járni a pincébe. A vendéglősné nem ült a söntésben, cseléd se volt az ivóban. Csupán három férfi üldögélt egy hosszu asztal végén. Vendég létökre egész otthonosan érezték magokat. Mert egyikök kiüritve poharát, befordult a söntésbe, egy nagy hordóból megtöltötte, aztán visszaült a helyére s tovább ivott.

Elzalill csak állt a helyén, mintha idegen

világból cseppent volna oda. Gondolatai holt testvérénél kalandoztak s nem birta tüzetesen megkülönböztetni, amit látott. Sok időbe került, mire rájött, hogy az asztalnál ülő három férfi jó ismerőse : sir Archie meg két barátja : sir Reginald meg sir Filip.

Sir Archie az utóbbi napokban nem látogatta meg Elzalillt. S a hajadon leány megörült a láttára. Csaknem rá is kiáltott, hogy ott volt egészen a közelben. De eszébe jutott : különös, hogy mostanában nem keresi föl s ezért csendesen maradt. Tán mást szeret ? — tünődött Elzalill. — Tán az jár most az eszében?

Mert sir Archie kissé távolabb volt a többitől. Hallgatagon ülve maga elé bámult. Nem ivott. Nem vett részt a beszélgetésben sem s ha valamit szóltak hozzá a barátai, rendszerint nem itélte érdemesnek : felelni reá.

Elzalill hallotta, hogy a többiek megpróbálták kedvre deriteni. Megkérdezték tőle : miért nem iszik ? Sőt azt is ajánlották neki, látogassa meg Elzalillt, csevegjen el vele, majd fölvidul.

— Ne törődjetek velem — dohogott sir Archie. — Máson jár az eszem. Folyton magam előtt látom s hangja váltig fülemben cseng.

S Elzalill látta, hogy sir Archie ültében a pince boltozatát emelő vastag oszlopra bámul. Azt is észrevette (azelőtt elkerülte figyelmét), hogy tejtestvére ott áll az oszlopnál és sir Archiera szegezi tekintetét. Szinte gyökeret ver szürke ruhájában s alig lehetett észre venni, úgy hozzásimult az oszlophoz.

Elzalill hallgatagon állott a helyén s bepillantott a szobába. És észrevette, hogy tejtestvére sir Archie láttára föltekintett. Az Elzalillal töltött egész idő alatt lesütötte jártában a szemeit.

Mi borzalmat keltő se volt rajta, csakis ezek a szemek. Elzalill látta, hogy meg vannak törve és zavaros a tekintetök. Bágyadtak, fénytelenek.

Kis vártatva megint csak elkezdett sopánkodni sir Archie :

— Váltig látom. Nyomon követ.

Az oszlop felé fordulva ült. Ott állt a halott, reá szegezve tekintetét. Ám Elzalill meg volt győződve róla, hogy sir Archie nem látja a holtat. Nem róla beszél, hanem valakiről másról, aki mindig ott jár az eszében.

Elzalill állt az ablaknál, figyelemmel kisérve a történteket. Azt gondolta magában :

Szeretném tudni, kit forgathat sir Archie folyton eszében ?

Ám azt is észrevette, hogy a halott odaül sir Archie mellé a padra s valamit fülébe súg.

De sir Archie még mindig nem tudta, hogy olyan közel van hozzá, hogy ott ül mellette s a fülébe sugdos. Csak az őt megszállott rettenetes aggodalomnál fogva vette észre jelenlétét.

Elzalill látta, hogy sir Archie tenyerébe temeti fejét és sirva fakad, alig tölt mellette a halott nehány pillanatot és súg valamit a füébe.

— Ah, bár sohse hozott volna össze a sors ezzel a leánynyal — sóhajtotta. — Csak azt az egyet sajnálom, hogy nem kiméltem meg az életét, mikor esedezve könyörgött érte.

A másik két skót férfi abbahagyta az ivást s meglepetve nézett sir Archiera, hogy ennyire elérzékenyült s búnak adta fejét. Egy kicsinyég tanácstalanul ültek a helyükön, de aztán egyikök odament az asztalhoz, kapta a legnagyobb kancsót s teli töltötte vörös borral. Majd sir Archienak tartott s vállára csapva szólt : Igyál cimbora, még futja az Arne úr kincséből. ! Amig annyi a pénzünk, hogy ilyen bort ihatunk, addig félre búval, gonddal !

De alig hangzottak el e szavak: Igyál cimbora, még futja az Arne úr kincséből! — Elzalill legott észrevette, hogy a halott fölkel a padról s eltünik.

És nyomban három férfit látott maga előtt Elzalill. Szakálluk hosszú, kabátjuk bolyhos, prémes és az Arne úr rokonaival viaskodnak. S a három férfiban ráismert a pincében ülő sir Archiera, sir Filipre és sir Reginaldra.

III.

Elzalill távozott a kis kamrából, miután elmosogatta a vendéglősné poharait és csendesen bezárta maga után az ajtót. Az ajtóban megállott a keskeny folyosón. Falhoz támaszkodott s vagy egy óra hosszat állt ott mozdulatlanul.

Ott álltában el-eltünődött : Nem lehetek árulója ; bármekkora gazságot követett is el, mégis szeretem. Nem törethetem kerékbe, nem jutathatom bitóra. Nem vinne rá a lélek, hogy végignézzem, mint égetik el kezeit, meg lábait.

A vihar, mely egész nap dühöngött, alkonyattájban még hatalmasabb lett s Elzalill a sötétben álltában hallgatta erős zúgását. Im itt az első tavaszi vihar — gondolta magában. — Itt van teljes erejével, hogy elolvaszsza a jeget és szabaddá tegye a tengert. Pár nap mulva lerázza a viz jégbilincsét, sir Archie elköltö-

zik és sohase tér vissza. Nem követ el több gonosz tettet ebben az országban. Mire való volna hát elfogatni s börtönbe záratni ? Nem telnék benne örömük sem a holtaknak, sem az élőknek.

Elzalill magára teritette köpenyét. Azt gondolta, haza megy, csendesen dologhoz lát, egy árva léleknek se árulva el a titkát.

De még el sem indult, máris letett e szándékáról s állva maradt.

Csendesen álltában hallgatta a vihar zúgását. Megint eszébe jutott, hogy nemsokára beköszönt a kikelet, elolvad a hó és zöld ruhába öltözik a föld.

— Édes istenem, micsoda tavasz lesz az rám nézve — gondolta el Elzalill. — Emlékszem egy estére. Oly szép volt, hogy nem maradhattam odahaza, kézen fogtam hát kis hugomat s elbolyongtunk ki a mezőre zöld gallyat szedni, hogy fölékesitsük vele a kályha falát.

Ott álltában emlékezetébe idézte, hogy ballagott haza testvérével a gyepes ösvényen.

És az út mellett gyenge, fiatal nyirfát láttak meg. Le volt vágva. Látszott rajta, hogy csak pár napja csonkitották meg. És azt is észrevették, hogy a szegény kivágott fa hajtani kezd s rügyeiből kizsendülnek a levelei.

Testvére megállott és ráborult a fára. Jaj szegény fácska — sóhajtotta — mi rosszat tettél, hogy nem halhatsz meg, bár kivágtak ? Miért kell lombba borulnod, mintha még élnél ?

Elzalill felkacagott s igy szólt : Nyilván azért zöldel oly édesen, hogy aki kivágta, lássa, mily nagy kárt tett s megessék rajta a szive.

De a testvére nem kacagott, sőt könnyek szöktek szemébe.

— Nagy bűn fakadáskor kivágni a fát, mikor annyira duzzad az erőtől, hogy nem bir elpusztulni. Rettenetes lehet, ha a halott sirjában nem lelhet nyugalmat. A holtak nem sok jót várnak többé ; szeretetben, boldogságban nem lehet részök. Az egyetlen jó, amire még vágynak, a zajtalan nyugalom. Igazán köny szökik szemembe, ha azt mondod, hogy a nyir nem száradhat ki, mert a gyilkosára gondol. Valóban a legrettenetesebb sors arra nézve, kit életétől megfosztottak, ha nem pihenhet csendesen a sirban, mert üldöznie kell a gyilkosát. A holtaknak egyéb dolguk sincs, mint aludni csendesen.

Elzalill e gondolatra sirva fakadt s kezeit tördelni kezdte.

— Tejtestvérem nem nyughatik sirjában,

ha el nem árulom a kedvesemet — sóhajtotta.— Ha kezére nem járok e dologban, szakadatlanul bolyongania kell a földön. Szegény testvéremnek nincs egyéb vágya, mint a siri nyugalom és ezt sem adhatom meg neki, ha csak kerékbe nem töretem vagy bitóra nem juttatom a kedvesemet.

IV.

Sir Archie kifordult a pincehelyiségből s végig ment a keskeny folyosón. A menyezetről lecsüngő lámpás most is égett s világánál látta a falnak támaszkodó serdülő hajadont.

Halvány volt s oly csendesen állt ott, hogy sir Archie meghökkent a láttára s ezt gondolta : Végre itt áll előttem az a halott, aki örökösen üldöz.

Sir Archie Elzalill mellett elmenőben kezére tette a kezét, hogy megtudja, csakugyan holt-e az ott ácsorgó hajadon. S oly hideg volt a keze, hogy nem mondhatta meg, holt-e vagy-él ?

De amint sir Archie megérintette Elzalill kezét, az visszavonta s erre sir Archie ráismert Elzalillra.

Azt hitte, az ő kedvéért jött ide s nagyon megörült a látásán. Hirtelen egy gondolat vil-

lant meg agyában. Tudom immár, mit kell tennem, hogy kiengeszteljem a halottat, hogy ne üldözzön tovább.

Elzalill kezét megfogta s arcához emelte. — Áldjon meg az Isten Elzalill, hogy ma este fölkerestél! — mondta.

De Elzalill szive nagyon szomorú volt. Bánatában meg se mondhatta sir Archienak, hogy nem azért jött, hogy vele találkozzék.

Sir Archie sokáig hallgatagon állt ott, de folyton a két kezében tartotta Elzalill kezét. És minél tovább állt a helyén, annál tisztább és szebb lett az arca.

— Elzalill — szólalt meg sir Archie nagy ünnepiesen — több nap óta nem látogattalak meg, mert sötét gondolatok gyötörtek. Sohase hagytak békén s már-már azt hittem, elmegy az eszem. De ma este jobban érzem magamat s nem látom többé szemem előtt azt a gyötrő képet. S amint idekünn rád találtam, megsúgta a szivem, mit tegyek, hogy egyszer s mindenkorra megszabaduljak a gyötrelmektől.

Lehajolt, hogy szemébe nézhessen Elzalillnak s álltában lesütötte szempilláit és igy folytatta:

— Ugy-e neheztelsz rám Elzalill, hogy

több napja nem látogattalak meg ? De nem tehettem, mert ha látlak, eszembe jut a gyötrődésem. Ha látlak, folyton rá kell gondolnom egy serdülő hajadonra, aki ellen nagyot vétettem. Különben sok mással is rosszul bántam, Elzalill ; de lelkiismeretem semmi másért nem vádol, csak azért, amit e serdülő hajadon ellen követtem el.

S miközben Elzalill még mindig hallgatott, megint megfogta kezeit, ajkához emelte és megcsókolgatta.

— Halld meg hát Elzalill, mit súgott a szivem, amint megláttam, hogy odakün ácsorogva rám vársz : Igazságtalan voltál egy serdülő hajadonhoz, azért egy más hajadonnal szemben kell jóvá tenned a hibádat. Feleségül kell venned s olyan jónak kell lenned hozzá, hogy ne tudja soha, mi a bánat. Légy hozzá olyan hűséges, hogy halálod napján jobban szeresd, mint szeretted az esküvőd napján.

Elzalill még mindig mozdulatlanul állott, lesütve szemeit. Sir Archie hát fejére tette kezét és fölegyenesitette. Tudni akarom, Elzalill, hallod-e, amit mondok? — szólt hozzá.

Ekkor vette észre, hogy Elzalill keservesen sir s nagy könycseppek gördülnek le arcán.

— Miért sirsz, Elzalill? — kérdezte sir Archie.

— Azért sirok, sir Archie, mert nagyon szeretlek.

Sir Archie erre még közelebb lépett Elzalillhoz s átölelte a derekát. Hallod, hogy zug a vihar odakünn? — mondta. — Ez azt jelenti, hogy a tenger ma-holnap lerázza jégbilincseit és megindul hajókon meg dereglyéken a közlekedés hazámba. Monddsza Elzalill, nem kelnél-e át velem a tengeren, hogy jóvá tehetném veled szemben, ami rosszat elkövettem a másikkal ?

Sir Archie susogva beszélt Elzalillnak a ráváró pompás életről és Elzalill azt gondolta magában : Jaj, csak ne tudnám, hogy rosszat cselekedtem, hogy követhetném és boldog lehetnék vele !

Sir Archie erre még közelebb ment hozzá és Elzalill föltekintve látta, hogy az arcához hajolt és épen homlokon akarta csókolni. És eszébe jutott az imént nála levő halott, aki megcsókolta. Kiragadta magát sir Archie karjai közül s igy szólt : Nem, sir Archie, nem megyek veled soha !

— De velem kell jönnöd — erősitette sir Archie — különben el vagyok veszve.

Egyre gyöngédebb szavakat sugdosott a hajadon fülébe s megint csak azt gondolta magában: Nem jobban tetszenék-e Istennek is, meg az embereknek is, ha gonoszságát jóvátéve tisztességes ember válnék belőle? Kinek lesz haszna belőle, ha megbüntetik és megölik?

Miközben Elzalill ekép töprengett, néhány férfi ment előtte a pincébe. Sir Archie észrevevén, hogy kiváncsi tekintetet vetnek rá is, a hajadonra is, igy szólt a leányhoz:

— Jöszte Elzalill, haza kisérlek. Nem akarom, hogy meglássa valaki, hogy meglátogattál a pincében.

Elzalill föltekintett, mintha hirtelen eszébe jutott volna, hogy más dolga van, nem sir Archiera figyelni. De ugy fájt a szive, amint rá gondolt, hogy elárulja a férfi gonosztettét. — Ha a poroszlók kezébe adod: meghasadok — sugta. De sir Archie mindjobban betakarta köpenyébe a hajadont s kivezette az utra. És elkisérte Torarin kunyhójáig. S a hajadon észrevette, hogy valahányszor dühösen süvöltött el mellette a szélvész, eléállott és megvédelmezte.

Elzalill váltig azt gondolta menet közben : Holt hugom mit se tudott róla, hogy ez az ember jóvá akarja tenni a hibáját s derék ember szeretne lenni.

Sir Archie még mindig nagyon nyájas szavakat sugdosott Elzalill fülébe. S mennél tovább figyelt reá Elzalill, annál nagyobb bizalmat érzett iránta.

Testvérem küldött ide, hogy sir Archie édes suttogását hallgassam — gondolta. Olyan nagyon szeret. Nem akarja, hogy boldogtalan legyek, hanem boldog.

És amint megálltak a kunyhó előtt, sir Archie még egyszer megkérdezte tőle, elkiséri-e haza a tengeren át? És Elzalill azt felelte : Isten segitségével elkiséri.

Másnap megszünt a vihar. Enyhe idő lett, de a hónak nem sokat ártott. A tenger jege mit se olvadt.

Elzalill reggel fölserkenve ezt gondolta magában: Bizonyára jobb, ha a gonosztevő megtér és Isten törvénye szerint él, mintha megbüntetik s kioltják az életét.

A nap folyamán egy követtől vastag arany karperecet küldött sir Archie Elzalillnak.

És Elzalill boldog volt, hogy sir Archie nem feledkezett meg róla s meg akarta örvendeztetni. Elfogadta hát az ajándékot és megköszönte a követnek.

De alig távozott el az illető, eszébe ötlött Elzalillnak, hogy sir Archie Arne ur kincsén vette e karperecet. A gondolatra megborzadt s látni se akarta többé. Leszakitotta karjáról s elhajitotta messzire.

Micsoda siralmas élet lesz az, ha folyton arra kell gondolnom, hogy Arne ur kincséből élek, — tünődött. — Minden falatnál eszembe jut a rablott kincs és ha uj ruhát kapok, fülembe cseng, hogy lopott jószágon vették. Mégis csak belátom, hogy nem mehetek el sir Archieval s nem élhetek vele együtt mind a sirig. Meg is mondom neki, ha meglátogat.

Alkonyatkor fölkereste sir Archie. Rózsás volt a kedve, mert nem gyötörte semmiféle gonosz gondolat és azt hitte, az az oka, hogy megigérte, hogy egy serdülő hajadonnal szemben jóvá teszi azt, amit egy másik ellen vétett.

Láttára s beszéde hallatára nem mondhatta meg neki Elzalill, hogy szomoru s válni akar tőle.

Elfeledte minden buját-baját, mig ültében hallgatta sir Archiet.

Másnap vasárnap volt s Elzalill templomba ment. Részt vett a délelőtti istentiszteleten is, a délutánin is.

Amint a délelőtti istentiszteleten ülve a lelkészre figyelt, egyszerre csak hallja, hogy csuklik valaki a közelében.

Azt hitte, valamelyik mellette ülő, de

bár körülnézett jobbra is meg balra is, nem látott mást, csupán nyugodt, áhitatos hiveket.

Azt is érthetőn hallotta ugyanakkor, hogy sir valaki s ugy tetszett neki, mintha a sirdogáló oly közel volna hozzá, hogy kinyujtott kezével elérhetné.

Elzalill ültében elhallgatta a csuklást meg zokogást s ugy vélte, sohase hallott ily keserves sirást.

— Kit gyötörhet annyira a bánat, hogy ily szivfacsarón zokog? — tünődött Elzalill.

Körülnézett, majd az előtte levő pad fölé hajolt, hogy meglássa. De a hivek egytől-egyig némán ültek a helyükön, senkinek se volt könytől ázott arca.

Elzalill hát azt gondolta: nem kell vizsgálódnia s töprengenie. Hisz mindjárt kezdetben tudhatta, ki sirdogál mellette?

— Édes lelkem — sugta — miért nem kerestél föl, mint tegnapelőtt? Hiszen tudod, hogy szivesen megteszek minden tőlem telhetőt, csak hogy fölszárithassam könyeidet.

És várta a feleletét, de hiába. Csak a zokogást hallotta a közelében.

Elzalill megpróbált figyelni a lelkész beszédére, de nem birt. Ezért elszakadt a tü-

relme fonala s igy szólt magában : Van egy ismerősöm, akinek több oka van a sirásra, mint bárki másnak s ez én vagyok. Ha nem adta volna tudtomra a hugocskám, kik gyilkolták meg, most nyugodtan ülhetnék a helyemen.

S miközben a sirásra figyelt, mindjobban boszankodott. Ezt gondolta magában : Hogy várhatja tőlem a hugocskám, hogy eláruljam a kedvesemet? Sohase kivánhatna ilyesmit, ha életben volna.

Benn ült a templompadban a falnál. S nem maradhatott nyugton. Csak fészkelődött a helyén s tördelte a kezeit.

— Most majd egész nap üldözni fog — töprengett. — Ki tudja, nem követ-e nyomon teljes életemben? — tünődött tovább s mind jobban elszomorodott.

Ám egyre keservesebben zokogott az illető s annyira meghatotta szivét, hogy maga is sirva fakadt.

Aki igy sir, annak nyilván rettenetes bánata van — gondolta. — Annak a vállát sulyosabb kereszt nyomja, mintsem élő ember elképzelhetné.

S amint istentisztelet végeztével eltávozott a templomból, nem hallotta többé a zo-

kogást. Ám egész uton hazafelé sirdogált, hogy a huga nem nyughatik sirjában.

De a délutáni istentiszteletre megint csak elment Elzalill, mert tudni akarta, ott ül-e és sirdogál-e még a huga?

S a templomba érve, megint csak hallotta a zokogást s megremegett a szive. Érezte, hogy ereje elhagyja s nem volt egyéb vágya, mint segiteni földönfutóvá lett halott testvérén.

Mikor kijött a templomból, még olyan világos volt, hogy az előtte menők közül valakinek a véres lábnyomait megláthatta a hóban.

Melyik szegény ember járhat itt mezitláb s kinek lehet véres a lába nyoma? — tünődött.

Az előtte ballagók egytől-egyig jómódúaknak látszottak. Finom, tiszta ruhában és cipőben jártak.

De a vörös lábnyomok még frissek voltak s mindjobban benyomódtak a hóba.

— Olyannak a lába nyoma ez, aki hosszu utban sebezte véresre a lábát — gondolta. — A jó Isten könyörüljön rajta, hogy ne kelljen sokáig vándorolnia; jusson minél előbb védő fedél alá, hogy kinyugodhassa magát.

Szerette volna tudni, ki az, aki ilyen

terhes utat tesz meg és követte a lábnyomot, habár le kellett is térnie a saját utjáról.

De egyszer csak észrevette, hogy a hivek mind másfelé térnek s ő egyedül marad az uton. Ám azért folyton maga előtt látta a véres lábnyomokat.

— Szegény hugom jár itt — gondolta, és rájött, hogy már eleitől fogva sejthette volna, hogy ő az.

Jaj, szegény hugom, azt hittem, oly könnyed léptekkel haladsz tova a földön, hogy lábad se éri a földet. Ám élő halandó meg nem értheti, mily kinos lehet az utad.

Könyek szöktek szemébe s fölsóhajtott. Jaj nekem, hogy nem lelhet nyugodalmat a sirjában. Jaj nekem, hogy olyan sokáig kellett bolyongania, hogy véres lett belé a lába.

— Állj meg hugocskám, — kiáltott rá — állj meg, hadd beszélek veled.

És legott észrevette, hogy a lábnyomok még sürübben váltakoznak előtte a hóban, mintha csak szaporázva lépdelne a halott.

— Most majd elszökik előlem. Nem számit többé a segitségemre — mondta s a véres lábnyomok egészen kihozták sodrából. — Édes kedves hugom, mindent megteszek érted, amit

kívánsz, csakhogy békén pihenj a sirban, — kiáltotta.

Alig ejtette ki Elzalill e szavakat, magas növésü asszony sietett utána s elérve karjára tette kezét.

— Ki vagy te, hogy sirdogálva s kezeidet tördelve jársz itt az országuton? — kérdezte az asszony. — Olyan vagy, akár az a leány, aki pénteken meglátogatott s be akart hozzám szegődni és aztán eltávozott. Vagy talán éppen te vagy az illető?

— Nem, nem én vagyok, — mondta Elzalill — de ha te vagy a városháza pincéjének vendéglősnéje, mert annak véllek, akkor tudom, micsoda leányról beszélsz.

— Mondd meg hát, miért távozott el tőlem s miért nem tért vissza? — tudakozta a vendéglősné.

— Azért hagyott ott — felelt Elzalill — mert nem hallgathatta tovább a pincében mulató cinkosok illetlen beszédét.

— Egy-két szilaj suhanc megfordul ugyan a pincémben, de cinkos nem — tiltakozott a vendéglősné.

— Már pedig hallotta a hajadon, amint

három férfi nálad beszélgetett az időben s egyikük igy szólt :

Igyál cimbora ! Még futja az Arne ur kincséből ! — vetette ellen Elzalill.

És azt gondolta magában : Ime segitettem a hugomon és elbeszéltem, amit hallottam. Adná az Isten, hogy a vendéglősné ne hinne szavaimnak, akkor legalább nem lennék hibás.

De amint a vendéglősné arcára tekintve, leolvasta róla, hogy elhitte : nagyon meghökkent és el akart szökni. Ám mielőtt egyet léphetett volna, a markos vendéglősné keményen megragadta övénél és nem szökhetett meg.

— Csakugyan hallottad a pincében e szavakat? — tudakozta a vendéglősné. — Akkor hát nem illenék megszöknöd. Jöszte csak velem azokhoz, akiknek az a tisztök, hogy elfogják és meglakoltassák a gyilkosokat.

Sir Archie szökése.

Elzalill hosszú köpenyében a pincébe érve odament ahoz az asztalhoz, melynél sir Archie ült és barátaival dőzsölt. Egész sereg vendég volt az asztal körül. Ám Elzalill nem törődött vele, hogy megcsodálták, mikor az asztalnál ülő kedvese mellé telepedett. Csak az járt eszében, hogy azt a nehány pillanatot, mig sir Archie szabadságát élvezi, vele tölti el.

Sir Archie látva, hogy Elzalill feléje tart és mellé telepszik, fölállott és az ivó végén egy oszlop mögött levő asztalhoz ült vele. Elzalill láthatta rajta, hogy nem volt inyére, hogy a pincében fölkereste ; nem illett ott mutatkozni serdülő hajadonnak.

— Nem sok mondani valóm van, sir Archie — szólitotta meg Elzalill — de mégis meg kell tudnod, hogy nem kisérhetlek el a hazádba.

Sir Archie e szavak hallatára fölöttébb meghökkent, mert attól tartott: ha Elzalillt el találná veszíteni, megint urrá lennének rajta a gonosz gondolatok.

— Miért nem akarsz velem jönni, Elzalill? — kérdezte tőle sir Archie.

Elzalill halott-halványan ült helyén, összezavarodtak a gondolatai; jóformán azt se tudta: mit mondott neki.

— Nem helyes dolog zsoldossal elmenni — szólt. — Ki tudja: megtartja-e adott szavát az ilyen?

Mielőtt sir Archie válaszolt volna, egy hajós jött a pincébe. Sir Archienak tartott, mondva, hogy a Klőfverön mögött befagyott árbocosról küldi a hajós s azt üzeni, hogy sir Archie meg a társai egytől-egyig szedjék rendbe a holmijokat és menjenek a hajóra. A szél ujra fölkerekedett. A tenger jege nyugaton nagy darabon elolvadt. Lehet, hogy még napkölte előtt megnyilik az ut Skóciába.

— Hallod, mit mond? — szólt sir Archie Elzalillhoz. — Velem jösz-e hát?

— Nem — mondta Elzalill — nem megyek veled!

De mégis nagyon örvendett, mert azt

gondolta: Hátha ugy fordul a kocka, hogy elköltözhetik, mielőtt itt teremne az őrség és letartóztatná.

Sir Archie fölkelt, odament sir Filiphöz és sir Reginaldhoz s közölte velök az üzenetét.

— Menjetek csak haza a szállásunkra s hozzatok mindent rendbe — adta ki nekik a parancsot. — Nekem még pár szót kell váltanom Elzalillal.

Elzalill látva, hogy sir Archie visszatér hozzá, elébe terjesztette kezeit. Miért jösz vissza sir Archie? — mondta. — Miért nem futsz iramodva le a tengerre, ahogy csak tudsz?

Mert nagyon szerette sir Archiet. Huga kedvéért ugyan elárulta, de azért mit se óhajtott forróbban, mint hogy megmenekülhessen.

— Még egyszer kérlek, gyere velem — biztatta sir Archie.

— Hisz tudod, sir Archie, hogy nem mehetek veled — erősködött Elzalill.

— Miért ne jöhetnél? Ilyen magadfajta szegény árva leánynyal bizony senki se törődik. De ha velem tartasz, előkelő urnővé teszlek. Tekintélyes ember vagyok ám odahaza.

Selyemben járatlak, aranynyal ékesitlek s te rendezed majd a táncot a királyi palotában.

Elzalill remegett, hogy nem tágitott mellőle, holott még megszökhetett volna. Alig volt akkora önuralma, hogy igy szólhatott hozzá:

— Most már eredj sir Archie! Csak szaporán, ne esdekelj többé!

— Valamit mondok Elzalill — folytatta sir Archie egyre lágyabb hangon. — Mikor először láttalak, csak az járt eszemben, hogy elcsavarom a fejedet és lépre csallak. Nem egyszer arany hegyekkel kecsegtettelek, de tegnapelőtt este óta tisztességes szándékom van veled. Azt akarom, arra vágyom, hogy hitvesem légy. Bizhatsz bennem; olyan igazán beszélek, amilyen igaz, hogy becsületes ember vagyok és katona.

Ugyanakkor hallotta Elzalill, hogy fegyveres emberek kopognak a piacon a pince előtt. Ha elmennék vele, még megszökhetnék — gondolta. Magammal romlásba rántom. Addig marad itt a kedvemért, mig utóbb is elfogja az őrség. De el csak nem mehetek vele, hiszen szeretteimet egytől-egyig legyilkolta — töprengett.

— Sir Archie — szólalt meg Elzalill, azt remélve, hogy majd ráijeszt. — Nem hallod, hogy fegyveres emberek jönnek a piacon át?

— Hogyne hallanám, — mondta sir Archie. — Valamelyik csapszékben összeverekedtek. Ne aggódj, Elzalill, csak egy-két hajós kapott hajba az időjáráson meg a szélen.

— Sir Archie — folytatta Elzalill — nem hallod, hogy megállanak a városháza előtt?

Elzalill egész testében remegett. De sir Archie nem vette észre, teljesen nyugodt volt.

— Hát hol állanának meg másutt? — mondta sir Archie. — Csak be kell kisérniök a civakodókat a városházára, hogy hüsre tehessék. Ne azokra hallgass Elzalill, hallgass reám. Könyörgök, kelj át velem a tengeren.

De Elzalill még egyszer megpróbálta, hátha ráijesztene sir Archiera.

— Sir Archie — kezdte — nem hallod, hogy a fegyveresek jönnek lefelé a városháza pincéjének lépcsőjén?

— Hogyne hallanám, — felelte sir Archie. — Egy kancsó sörre térnek be ide, miután hüsre tették a foglyot. Ne gondolj velük Elzalill, gondolj inkább arra, hogy holnap elviszlek magammal haza a tengeren.

Ám Elzalill halotthalavány volt. Félelmében szinte torkán akadt a szó.

— Sir Archie — folytatta hebegve — nem látod, hogy beszélgetnek az ivó asztala mellett a vendéglősnével? Nyilván azt tudakozzák tőle, nincs-e itt valamelyik azok közül, akiket keresnek?

— Bizonyosan erős italt forraltatnak vele ezen a zivataros éjszakán — erősitette sir Archie. — Ne félj s ne remegj annyira Elzalill. Bátran velem jöhetsz. Én mondom. Ha atyám odahaza a legfinomabb kisasszonynyal akarna is eljegyezni, az se kellene. Átkelsz hát velem a tengeren Elzalill? Határtalan boldogság vár reád.

Odalenn az ajtóban egyre több közkatona verődött össze és Elzalill féltében nem mehetett se ki se be. Nem nézhetem végig az elfogatását — gondolta. S odahajolt sir Archiehoz és fülébe sugta:

— Nem hallod, sir Archie, most tudakozzák a vendéglősnétől, nincsenek-e itt Arne gyilkosai?

Erre végig nézett sir Archie az ivón és megpillantotta a vendéglősnével beszélgető közkatonákat. De nem ugrott föl s nem szökött

meg (Elzalill ezt várta tőle), hanem lehajolt Elzalillhoz s mélyen a szemébe nézett.

— Te ismertél föl Elzalill s te árultál el? — kérdezte.

— Hugocskámért tettem, hogy megnyugodhassék a sirjában — mondta Elzalill. — Isten a tudója, mennyit szenvedtem, mire megtettem. De most szökjél meg, sir Archie. még jókor van. Még nem zárták el az ajtókat Meg az előszobát.

— Fenevad! — rivalt rá sir Archie. — Mikor először láttalak meg a hidon, azt gondoltam, legokosabban cselekedném, ha megölnélek.

De Elzalill vállára tette kezét. — Menekülj sir Archie, nekem nincs nyugtom s nem nézhetem, hogy rádtámadnak s elfognak. Ha nélkülem nem akarsz megszökni, Isten nevében követlek. De én érettem ne maradj itt tovább sir Archie. Megteszek a jobbvoltodért mindent, amit kívánsz, csak mentsd meg az életedet.

Ám sir Archie igen haragos volt és gunyosan beszélt Elzalillhoz :

— Nem huzol hát aranynyal himzett cipőket s nem sétálsz tágas termekben. Világ életedben itt kuksolhatsz Marstrandban s tisztogathatod a heringet. Sohase lesz gazdag elő-

kelő urad. Szegény halász vesz majd feleségül s kopár szigeten, rozoga kunyhó lesz a lakásod.

— Nem hallod, hogy szállnak meg valamennyi ajtót ? Szegzett lándzsákkal őrködnek minden bejáratnál. — nyughatatlankodott Elzalill. — Miért nem szöksz meg ? Miért nem menekülsz le a jégre s rejtőzöl el valamelyik hajón ?

— Nem szököm meg, mert kedvem telik a veled beszélgetésben, Elzalill — mondta sir Archie. — Gondolsz-e rá, hogy vége a te boldogságodnak is ? Gondolsz-e rá, hogy az a reményem is füstbe megy, hogy kiengesztelhetem a bünömet ?

— Sir Archie — sugta Elzalill, nagy félelmében fölemelkedve. — Immár itt vannak. Tüstént neked esnek. Menekülj ! Elkisérlek a hajóra, csak menekülj !

— Ne félj Elzalill — próbálta megnyugtatni sir Archie. — Még cseveghetünk egy kicsit. A katonáknak eszökben sincs itt támadni rám, a hol védekezhetem. Nyilván a szük pincelépcsőn akarnak elfogni. Ott akarnak feltűzni hosszu lándzsájukra. Ez volt a kivánságod mindig Elzalill.

Ám minél rémültebbnek látszott Elza-

lill, annál nyugodtabb lett sir Archie. A hajadon könyörgött neki, hogy szökjék meg, de ő csak nevette.

— Ne vedd olyan bizonyosra, hogy elfognak. Gonoszabb veszedelmet is állottam már ki ennél s ép bőrrel menekültem meg. Pár hónappal ezelőtt rosszabb sorsom volt Svédországban. Néhány áruló azt mondta János királynak, hogy skót gárdája hűtelen hozzá. A király pedig elhitte nekik. A három vezért toronyba záratta, a hozzájuk szitókat kiutasitotta országából s megfigyelte, mig át nem keltek a határon.

— Menekülj sir Archie, menekülj! — esengett Elzalill.

— Miattam ugyan ne aggódjál! — kiáltotta sir Archie, hangosan fölkacagva. — Ma este ujra az vagyok, aki voltam. Itt a régi kedvem. Immár nem látom magam előtt a serdülő hajadont, segithetek hát a bajomon. Elmondom a János király börtönébe került három ember történetét. Egy éjszaka becsiptek az őrök s ők kiosontak a toronyból és megszöktek. A határra menekültek. De mig a svéd király országában bolyongtak, nem merték elárulni kilétöket. Nem volt hát mit tenniök, Elzalill, szereztek bolyhos prémes ruhát s mes-

terlegényeknek adták ki magokat. Nyakukba vették az országot s azt mondták, munkát keresnek.

Ám ekkor kezdte észrevenni Elzalill, mennyire más hozzá sir Archie. Rájött, hogy gyülöli őt, amiért elárulta.

— Ne busulj sir Archie — kérte Elzalill.

— Miért árultál el, holott benned biztam legjobban ? — vetette szemére sir Archie. — Az vagyok ujra, aki voltam. Most már kiméletlen leszek mindenki iránt s meglátod, megint sikerül a tervem, mint egykor. Milyen rossz dolgunk volt, mikor társaimmal bekalandoztuk Svédországot s ideértünk a tengerpartra. Nem volt egy fillérünk se, tisztességes ruhát nem vehettünk. Skóciába sem kelhettünk át. Mit volt tennünk, betörtünk a solbergai parókhiára.

— Ne beszélj erről — könyörgött Elzalill.

— De most halld meg az egészet, Elzalill — mondta sir Archie. — Még nem tudsz mindent. A parókhiára érve, fölkerestük Arnet, fölkeltettük és rászóltunk, adjon pénzt. Ha ád, nem bántjuk. De Arne úr alkudozni kezdett velünk s meg kellett ölnünk. És miután őt magát leszúrtuk, el kellett emésztenünk hozzátartozóit is egytől-egyig.

Elzalill többé nem szakasztotta félbe sir Archiet, de egészen elfásult a szive. Megborzadt sir Archie láttára, szavainak hallatára, mert beszéd közben arca rettenetesen vérszomjas kifejezést öltött. — Mit is arkartam ? — töprengett. — Balgaság volt tőlem, hogy beleszerettem kedveseim gyilkosába. Isten bocsássa meg bünömet!

— Mikor azt hittük, hogy valamennyien meghaltak — folytatta sir Archie — kicipeltük a házból a nehéz pénzes ládát. Aztán tüzet raktunk a ház körül, hogy azt higyjék: Arne elégett.

— Farkast szerettem — tépelődött Elzalill. — S még őt akartam megmenteni a büntetéstől.

— Lemenve a jégre, átmenekültünk a tengeren — folytatta sir Archie. — Addig csak nyugton voltunk, mig a tűz lobogott, de amint lohadni kezdett, erőt vett rajtunk a félsz. Megtudtuk belőle, hogy a tüzet észrevették s oltják. Még utánunk is eredhetnének. Visszamentünk hát a szárazra. Ott egy folyó torkolatát pillantottuk meg, gyenge jégréteg boritotta. Leemeltük a pénzes ládát a szánról s tovább törtettünk, mig a ló alatt be nem szakadt a jég. Az elmerült, de mi félreugrottunk. Elzalill, ha nem

volnál serdülő hajadon, belátnád, hogy ez vakmerő cselekedet volt. Ugy viseltük magunkat, mint igazi férfiak.

Elzalill erre teljesen lecsendesedett. Ültében fájdalomtól sajgott a szivé. De sir Archie gyülölte őt s kaján örömmel gyötörte tovább.

— Majd vettük az övünket, rákötöttük a ládára s elkezdtük vonszolni. De mert nyomokat hagyott a jégen, fenyőgallyakat tördeltünk a szárazon s a láda alá raktuk. Aztán lehúztuk a cipőnket s úgy haladtunk tovább a jégen nyomtalanul.

Sir Archie megállt a beszéde derekán, hogy gúnyos tekintetet vessen Elzalillra.

— Habár mindez pompásan sikerült is, még se örülhetünk neki. Mert ahol megjelentünk véres ruhánkban, mindenütt ránk ismertek s elfoghattak volna. De hallgasd csak tovább, Elzalill s mondd el mindazoknak, akik utánunk akarnak eredni; igy majd megértik, hogy mi nem egykönnyen fogatjuk el magunkat! Halld hát, amint a jégen történettünk tova, Marstrandnak tartva, a tengeren találkoztunk azokkal a bajtársainkkal, akiket János király kiutasitott az országból. Nem hagyhatták el Marstrandot a jég miatt. Ők kezünkre jártak

szorult helyzetünkben, úgy, hogy ruhát szerezhettünk. Azóta itt bolyongtunk Marstrandban minden holmi nélkül. És most sem kerültünk volna veszedelembe, ha te nem árultál volna el engem hűtlenül.

Elzalill csendesen ült a helyén, fájdalma szinte elviselhetetlen volt; elfásult belé. Sir Archie pedig felugrott.

— És ma este se ér semmi baj; te légy a tanuja Elzalill! — kiáltotta.

Azzal átölelte Elzalillt s fölemelte. Paizsként tartva maga előtt, végig szaladt vele a pincehelyiségen a kijárat felé. Az ajtóban őrt állott katonák föl akarták alabárdjokkal tartóztatni, de nem merték: attól féltek, megsebzik Elzalillt.

Sir Archie még a keskeny lépcsőn is maga előtt tartotta Elzalillt. És a hajadon jobban megvédte, mint a legpompásabb vért. Mert a katonák miatta nem merték használni fegyveröket. Igy ment föl a lépcsőn egy darabon s Elzalill érezte, hogy meglegyinti a szabad levegő.

De Elzalill szivéből kihalt a szerelem sir Archie iránt s halálos gyülölet foglalta el a helyét. Egyre csak az járt eszében, hogy sir

Archie gyilkos. És visszagondolva rá, hogy testével védte s csaknem megmentette, kinyujtotta kezét, magához vonta és szivének irányitotta az egyik katona kezében levő lándzsát. Most olyan szolgálatot teszek magamnak, hogy vége szakadjon a dolognak — gondolta Elzalill. S amint sir Archie egyet lépett a lépcsőn, a lándzsa Elzalill szivébe hatolt.

Ám ekkorra már a legfelső lépcsőn volt sir Archie. A katonák látva, hogy valamelyikök megsebesitette a hajadont, visszariadtak. Sir Archie pedig elrohant mellettök.

A vásártérre érve, az egyik utcából riadót hallott és skót kiáltást: Segitség! Segitség! Skóthonért! Skóthonért!

Sir Filip volt meg sir Reginald. Összegyüjtötték a skótokat s ott termettek a kiszabaditására.

Sir Archie pedig elébök sietett kiáltozva:

— Ide! Ide! Skóthonért! Skóthonért!

A jégen át.

Sir Archie a jégen átmenőben még mindig karjában tartotta Elzalillt.

Sir Filip és Sir Reginald mellette lépdelt. El akarták neki beszélni, hogy fedezték föl a. tervet, s hogy sikerült hajóra szállitaniok a. nehéz pénzes ládát s összegyüjteniök a katonákat, de sir Archie nem figyelt rájok. Ugy látszott, hogy menetközben azzal beszélgetett, akit a karján vitt.

— Kit emelsz a karodon? — kérdezte Sir Reginald.

— Elzalillt — felelt sir Archie. — Magammal viszem Skóciába. Nem hagyon itt. Idehaza nem lenne egyéb, mint szegény halászleány.

— Nem! Hihetetlen! — hüledezett sir Reginald.

— Itt durva darócruhában kellene jár-

nia, keskeny ágyban, kemény fekvőhelyen aludnia. Én puha ágyat bontok neki és márványból faragtatok nyoszolyát. Legdrágább prémes ruhában és drágaköves-csattos cipőkben járatom.

— Igazán nagy tisztességben részelte'ed — mondta neki sir Reginald.

— Csak nem hagyhatom itthon — folytatta sir Archie. — Ugyan ki is érne rá bibelődni az ilyen szegény leánynyal? Nem ve'ek neki nehány hónapot, mindenki elfeledné; senki se törődnék vele. Senki se keresné föl elhagyatottságában. De ha egyszer haza érek, otthon szép lakást épittetek neki. Nevét kemény kőbe vésetem, hogy el ne feledje senki. Magam is naponként fölkeresem a fényes, diszes lakásán. S mindenünnen seregestül jönnek majd a látogatására. Nappal is, éjszaka is lobognak majd körüle a gyertyák és lámpák, cseng a zene meg a dal, mintha örökösen ünnepelnék.

— Igazán nagy tisztességben részelteted — ismételte sir Reginald.

— Ugy kell intéznem a dolgot, hogy jól legyen sorsa — mondta sir Archie. — Hiszen

ő tartja távol tőlem a gonosz gondolatokat. Ha őt elhagyom, elhagy a boldogság.

A csipős szél szemközt fujt nekik, mikor a jégen mentek. El-elkapta Elzalill köpenyét s lobogtatta, akár a zászlót.

— Fogd csak egy kicsinyég, hogy betarkarhassam a köpenyébe — mondta sir Archie a társának.

Sir Reginald hát karjára vette Elzalillt, de legott annyira megrettent tőle, hogy félelmében leejtette a jégre.

— Nem tudtam, hogy meg van halva — hebegte.

Tengerzúgás.

A hajós egész éjjel föl s alá járt a födélzeten. Sötét volt s körülötte süvöltözött a vihar. Hol havat hajtott, hol meg esőt. A jég még mindig szilárdan állt a hajó körül, úgy hogy a hajós voltaképen nyugodtan alhatott volna a hajószobában.

Ám ébren volt egész éjszaka. Minduntalan füléhez emelte tenyerét s hallgatózott.

Nem lehetett könnyen eltalálni, mire figyelt. Minden legénye ott volt a hajón, valamint azok az utasok is, akiket Skóciába akart szállítani. Egytől-egyig feküdtek s aludtak a hajóban. Nem beszélgetett egyikük se, hogy rája figyelhetett volna a hajós.

A vihar nekiesett a keményen befagyott hajónak és ugyancsak paskolta, mintha szokása szerint a sík tengeren hajtaná tova. A hajó csak állott rendületlenül s a bömbölő vi-

harban csörögtek a kötelekről lecsüngő jégcsapok. A hajó orra recsegett meg ropogott. Az árboc csikorgott. Úgy-úgy nekirontott a szélvész, hogy csaknem összetörte.

Az éjszaka nem volt csöndes. Olykor halk susogás hallatszott, mintha hó hulldogálna; olykor meg csobogás, mintha zuhogna az eső. És résre rés támadt a jégen, közbe-közbe dörgés is hangzott, mintha hatalmas hadihajók lövöldöznének egymásra.

De minderre ügyet se vetett a hajós.

Egész éjjel föl s alá járkált. Már kezdett pirkadni s mégse hallotta, amit hallani vágyott.

Végre éneklő, egyhangú búgás csendült meg az éjszakában, mint valami távolból hangzó altató, fülbemászó dal.

Erre átvetette magát a hajó közepén elnyult evezőspadokon s az emelvényen termett. Ott aludtak a legényei. — Keljetek föl! — riadt rájuk — elő a csáklyákkal meg az evezőkkel! Nemsokára megindul a jég s üt a szabadulás órája. Hallom a nyilt tenger zúgását. Hallom a jégbilincsöket lerázott hullámok dalát.

A hajóslegények legott fölugráltak ál-

mukból s őrt álltak a hajó mindkét oldalán hosszú sorban, miközben lassanként pitymallott.

Mikor végre annyira világos lett, hogy láthatták, mi történt az éjjel, észrevették, hogy hullámzanak a tengeröblök meg szorosok messze, egész az oceánig. De abban a tengeröbölben, melyben megrekedtek a fagy miatt, szilárd, rendületlen volt a jég, egy árva hasadás se támadt rajta.

Az öbölből kivezető tengerszorosban pedig magasra tornyosult a jég. Az előtte szabadon játszadozó hullámok egymásra dobálták a jégtáblákat.

Odakünn a tengerszorosban szinte hemzsegtek a vitorlák. A Marstrandban befagyott hajósok egytől-egyig megkezdték utjokat. A tenger duzzadt hullámain ugyan még táncoltak a jégtáblák, de ők nem várhatták be a tenger lecsendesedését. Elindultak. Csónakjuk orránál állva mereven nézték a tengert. Az apró jégdarabokat evezőjükkel ellökdösték, a nagyobbak elől kitértek. A hajó magas ügyelőhidjáról bámult utánuk gyökeret verve a hajós. Látta, hogy veszedelmes az útjuk, de látta azt is, hogy sorra átküzdik magukat az akadályokon s eljutnak a nyilt tengerre.

S amint a kék vizen tovasiklani látta a vitorlákat, annyira erőt vett rajta a vágyakozás, hogy csaknem könybe lábadt a szeme.

De hajója csak állott csendesen s mindjobban összetornyosultak előtte a jégtáblák.

Odakünn a tengeren nem csupán dereglyék és csónakok uszkáltak, hanem olykor apró fehér jéghalmok is. Hatalmas jégdarabok rohantak egymás hátán dél felé. A reggeli napsugáron ezüstfehér szinben ragyogtak s helylyel-közzel pirosakká váltak, mintha rózsával lettek volna behintve.

S a zúgó viharban hangos kiáltások harsantak föl. Majd énekhangokhoz hasonlítottak, majd pedig tárogató-harsogáshoz. Ujjongott bennök az öröm. Hallatára repesett az ember szive. Dél felé költöző hattyuk hosszú sorától eredt.

A hajóson, amint a jéghegyeket dél, a hattyukat pedig észak felé szállani látta, olyan vágyakozás vett erőt, hogy tördelni kezdte kezeit.

— Jaj nekem, hogy itt kell vesztegelnem! — kiáltotta. — Mikor indul meg a jég ebben az öbölben? Még utóbb napokig itt kell gunnyasztanom.

Tünődése közben észrevette, hogy egy ember közeledik kocsin a jégen át. Marstrand felől jött egy keskeny tengerszorosból és oly nyugodtan léptetett tova a jégen, mintha nem is tudta volna, hogy a hullámok már újra csónakokat meg hajókat ringatnak a hátukon.

A hajóhoz érve, megszólította a hajóst:

— Barátom, nem halsz itt éhen, így befagyva? Nem vennéd meg a besózott heringemet, szárított tőkehalamat meg füstölt angolnámat?

A hajósnak esze ágában sem volt felelni neki. Ökölbe szorult kezével megfenyegette és elkáromította.

Erre leszállt szánjáról a halárus. Elővett a szán fenekéről egy köteg szénát és a lova elé tette. Aztán fölmászott a hajó födélzetére.

Odaérve a hajóshoz, nagy komolyan beszélt hozzá:

— Nem halat árulni jöttem ide, hanem azért, hogy jámbor ember létedre megkérjelek, vezess nyomára egy hajadonnak, akit tegnap ide hoztak magukkal a skót katonák.

— Nem tudok róla, hogy lányt hoztak

volna ide, — mondta a hajós. — Nem hallottam az éjszaka női hangot a hajón.

— Torarin vagyok, a halárus, bizonyára hallottál már rólam, — szólt az idegen. — A solbergai parokhián azon este együtt vacsoráztam Arne úrral, mikor éjszaka megölték. Azóta nálam tartózkodott Arne úr nevelt leánya, de tegnap éjjel elrabolták a gyilkosok és bizonyára ide hozták magukkal a hajóra.

— Mit beszélsz? Még hogy itt lennének hajómon az Arne gyilkosai! — tört ki a hajós.

— Láthatod, hogy nyápic emberke vagyok, — mondta Torarin. Félkezem béna, nem merem hát holmi vakmerő cselekedetre adni fejemet. Immár néhány hét óta tudom, kik gyilkolták meg Arne urat, de nem mertem boszút állani rajtok. Ám hallgatásom miatt most elmenekültek és sikerült elrabolniok a hajadont is. De eltökéltem magamban, hogy tovább nem hallgatok. Legalább megpróbálom, hátha megmenthetném a serdülő hajadont.

— Ha ezen a hajón vannak Arne gyilkosai, miért nem terem itt a fegyveres őrség, s miért nem tartóztatja le őket?

— Egész éjszaka könyörögtem nekik, meg reggel is, — mondta Torarin. — De nem

mernek idejönni. Egyre csak azt hajtják: százával vannak ezen a hajón katonák s nincs merszök: harcra kelni velük. Azt gondoltam hát, majd kimegyek én Isten nevében a kocsimon s megkérlek, teremtsd elő nekem azt a hajadont: tudom, hogy kegyes ember vagy.

De a hajós mit se szólt neki a hajadonról. Egyéb dolog járt az eszében.

— Honnan tudod, hogy a gyilkosok itt vanak a hajón? — kérdezte tőle.

Torarin az evezős padok közt állott nagy tölgyfaládára mutatott.

— Csak ismerem ezt a ládát, nem egyszer láttam, — mondta. — Ebben van az Arne úr kincse. Bizonyosan ott vannak a gyilkosai is, ahol a kincse.

— E láda sir Archieé meg két pajtásáé: sir Reginaldé meg sir Filipé — szólt a hajós.

— Ugy van — hagyta helyben Torarin, keményen rászögezve szemeit a hajósra. — Sir Archieé, sir Filipé meg sir Reginaldé e láda.

A hajós egy kicsinyég hallgatagon állt a helyén, körülhordozva tekintetét. — Mit gondolsz: mikor indul meg a jég ebben az öbölben? — szólt Torarinhoz.

— Csodálatos ez az idén — mondta Torarin. — Ebben az öbölben korán el szokott olvadni a jég, mert erős benne a viz sodra. De most, úgy látom, jó lesz vigyáznod, hogy szárazon menekedj, ha a jég megindul.

— Magam is tartok tőle — mondta a hajós.

És megint hallgatagon állt egy kicsinyég, arccal a tenger felé fordulva. A reggeli nap már magasan volt az égen s fényét viszszaverték a hullámok. Itt is, ott is szabaddá lett hajók siklottak tova s vizi madarak közeledtek ujjongva dél felől. A partokon meghuzódott halak vigan ficánkoltak a vizben, hogy kiszabadultak a jégbilincsből. A sirályok tengerparti leshelyükből seregestül repültek ki a szárazra, vadászni a pagonyban.

A hajós nem bírta elviselni ezt a látványt. — Csak nem fujhatok egy követ gyilkosokkal meg gonosztevőkkel! — tört ki. — Csak nem vagyok vak, hogy ne látnám, miért nem nyitja meg Isten hajóm előtt a tenger kapuit? Csak nem pusztulhatok el az idemenekült gonosztevők miatt.

Majd odament a hajóslegényekhez s igy szólt:

— Immár tudom, miért kell itt bezárva vesztegelnünk, holott a többi hajó már mind kivitorlázott a tengerre? Azért, mert gyilkosok meg gonosztevők vannak a hajónkon.

Aztán a skót katonáknál termett. Még aludtak.

— Barátaim, — szólt hozzájok, — maradjatok még egy kicsinyég csendben, bármi kiabálást meg zajt hallanátok is a hajón! Engedelmeskednünk kell Isten parancsának s nem szabad megtürnünk magunk között gonosztevőket. Ha szavamra hajtotok, megigérem, hogy nektek adom Arne úr kincses ládáját, tartalmán megosztozhattok.

Torarinhoz pedig így szólt:

— Eredj le a szánodhoz, szórd jégre a halaidat. Egyéb terhet kell majd szállítanod.

Aztán berontott legényeivel abba a hajószobába, melyben sir Archieé aludt meg a barátai. S rárohantak az alvókra, hogy megkötözzék.

És amint védekezni próbált a három skót, ugyancsak helybenhagyták fejszéikkel meg dárdáikkal.

— Gyilkosok, gonosztevők! — ordították. — Még el akarnátok kerülni a büntetést! Nem

tudjátok, hogy Isten miattatok tartja zárva a tenger kapuit?!

A három férfi a pajtásaiért kiabált, hogy jöjjenek segítségükre.

— Ne kiáltozzatok értök, — csitította őket a hajós. — Ugy sem jönnek. Most osztoznak Arne úr kincsén s mérik kalapjokkal az ezüstpénzt. E kincs miatt történt a gyilkosság s ezért kell meglakolnotok.

De mielőtt kirakta volna halait Torarin a szánból, lejött hozzá a jégre legényeivel a hajós. Közrefogva kisérték a három katonát. Keményen meg voltak kötözve s kegyetlenül elverve, szinte ájuldoztak sebeik miatt.

— Isten bízta rám e tisztet s nem is hiába — mondta a hajós. — Legott terjesztettem akaratát, mihelyt megértettem.

A foglyokat fölrakták a szánra s Torarin Marstrandba szállitotta a még mindig jéggel fedett keskeny tengeröblökön meg szorosokon keresztül.

A hajós még délután is ott állt őrhelyén kémlelve a tengert. Körülötte változatlan volt minden s a jég egyre magasabbra tornyosult hajója előtt.

Alkonyattájban észrevette, hogy egy kis

csapat jön a szárazföld felől a jégen át, hajójának tartva.

Időbe került, mire megkülönböztethette s fölismerhette őket. Ám azt mindjárt gondolta, hogy öreg emberek meg asszonyok, mert csak lassan haladtak előre.

Végre, mikor már nagyon közel voltak hozzá, látta, hogy két galléros s köpenyeges lelkész lépdel a menet élén. Egyik fiatal, másik nagyon öreg. Mögöttük néhány aggastyán vitt szentmihálylován egy koporsót, leghátul pedig töpörödött anyóka tipegett két cseléd-leány karján.

A hajónál megálltak a jégen s az öreg lelkipásztor így szóla a hajóshoz:

— Egy halott hajadonért jöttünk ide. Maguk a gyilkosok bevallották, hogy föláldozta az életét, csakhogy ők meg ne szökhessenek. Im eljöttünk érte, hogy elvigyük magunkkal s megadjuk neki a végső tisztességet, hogy csöndesen pihenhessen szerettei között.

Rá is akadtak Elzalillra s levitték a jégre. Szentmihálylovára tették, melyet az öreg emberek vittek. Az ősz lelkipásztor köszönetet mondott a hajósnak s kiséröi élén elindult, a szárazföldnek tartva.

De amint megfordultak, hogy folytassák az útjokat, feltünt a hajósnak, hogy egy serdülő leány, akit azelőtt nem látott, a szentmihálylova mellett lépdelve rá-ráborul a holtra s gyöngéden megcirogatja.

S amint a gyásztisztességet tevők odább haladtak, kitört mögöttük a vihar, lerázták jégbilincsöket a hullámok, magasra tornyosultak a jégtáblák, melyek még az imént rendületlenül álltak lábaik alatt. És alig tüntek el Elzalillal egy földnyelv mögött, zajlani kezdett a jég s a hajó előtt megnyilt az út a tenger felé.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

— Vége. —

OSZK

OSZK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár